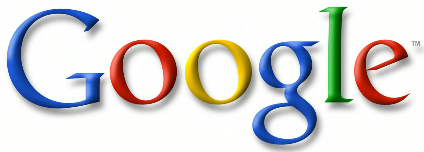
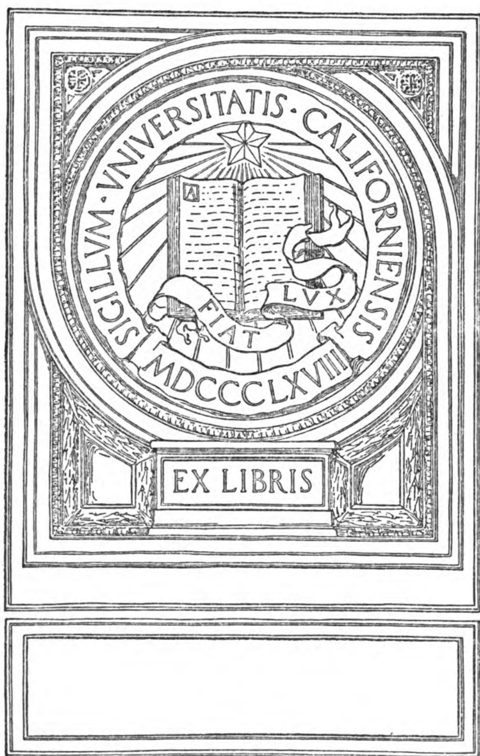

SIGILLVM · VNIVERSITATIS · CALIFORNIENSIS
FIAT LVX
MDCCCLXVIII
EX LIBRIS

SVENSKA
FORNSKRIFT-SÄLLSKAPETS
ALLMÄNNA ÅRSMÖTE

Stockholm

1914.

MED BILAGA:

FYRA HANDLINGAR RÖRANDE VADSTENA KLOSTERS PRIVILEGIER (1440 OCH 1458), ABBEDISSANS ÅRLIGA REDOVISNING OCH KLOSTERFOLKETS TARF AF KOST OCH FÖDA.

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1914
[140422]

112

Svenska Fornskrift-Sällskapet sammanträdde till sitt 71:a års allmänna möte den 12 Mars 1914.

Sällskapet bestod 31 dec. 1913 af 142 ledamöter, bland hvilka 56 ständiga och 86 årsledamöter. Sedan årsmötet 1913 ha följande sex ledamöter aflidit, näml. Professor C. CURMAN, Stockholm, Arkiater O. E. A. HJELT, Helsingfors, Förste bibliotekarien E. MEYER, Uppsala, Professor I. MOLTKE MOE, Kristiania, Herr F. NORDENSON, Stockholm, och Rektor E. SCHWARTZ, Stockholm.

Sedan senaste årsmötet hafva af Sällskapets skrifter utkommit:

Häft. 144, *Peder Månssons Skrifter*, andra häftet, utg. af Doktor ROBERT GEETE.

Häft. 145, *Ordbok öfver Svenska Medeltids-språket*, utarbetad af Professor K. F. SÖDERWALL, tjugofemte häftet.

Fyra handlingar rörande Vadstena klosters privilegier (1440 och 1458), abbedissans årliga redovisning och klosterfolkets tarf af kost och föda, utg. af Doktor R. GEETE. (Bilaga till Sällskapets årsmöte 1914.)

Under tryckning äro:

Tjugosjätte häftet af *Ordbok öfver Svenska Medeltids-språket* och

Tredje (slut-)häftet af *Peder Månssons Skrifter*.

Till utgifning förberedes bl. a.:

Latinskt-Svenskt lexikon, Vadstenacodex från 1400-talet, efter C 20 i Uppsala Univ.-bibliotek, och

Processus canonizationis b. Birgittæ, efter en handskrift i Kungl. Biblioteket.

Sällskapets Styrelse har under 1913 beslutat:

dels att med ett belopp af 1,500 kronor, fördeladt på tre år, bidraga till utgifningskostnaden för en »Ordbok öfver föråldrade ord i svenska språket» af F. A. Dahlgren, hvars utgifning skall ombesörjas af Förste Bibliotekarien D:r Ewald Ljunggren;

dels att ställa ett belopp af 1,000 kronor till Professor K. F. Söderwalls förfogande att användas till bekostande, i mån af behof, af excerperingsarbete för ett tillämnadt supplement till »Ordbok öfver Svenska Medeltids-språket».

Till revisorer af räkenskaperna valdes f. d. Förste Bibliotekarien P. Beijer och Förste Bibliotekarien L. Linder.

Svenska Fornskrift-Sällskapets styrelse består nu af följande personer: Riksbibliotekarien Doktor Erik Wilhelm Dahlgren, ordförande; f. d. Professorn, En af de Aderton i Svenska Akademien, Doktor Knut Fredrik Söderwall; Förste Bibliotekarien vid Kungl. Biblioteket Doktor Robert Geete, sekreterare och skattmästare; Förste Bibliotekarien vid samma bibliotek Fil. Lic. Emil Haverman, samt f. d. Bibliotekarien Lorentz Benjamin Bagge.

Svenska Fornskrift-Sällskapets räkenskaper 1913.

Debet:

Behållning från föregående året		24,909: 26.
74 årsafgifter à 5 kronor	370: 50.	
2 retroaktivafgifter	200: —	570: 50.
Statsanslag		2,000: —
För sålda exemplar af Sällskapets skrifter		418: 41.
Räntor å utlånade medel		1,126: 66.
	Kronor	29,024: 83.

Kredit:

Förlagskonto:	Utgifvarhonorar .	610: —		
	Korrekturläsning	210: —		
	Tryckn.-kostn. .	2,202: 96.	3,022: 96.	
Omkostnadskonto:	Administration	300: —		
	Expenser . .	130: 17.	430: 17.	3,453: 13.
Behållning till 1914				25,571: 70.
			Kronor	29,024: 83.

Sällskapets medel voro den 31 Dec. 1913 placerade på följande sätt:

å Kapitalräkning	Kr.	16,269: 03.
i Obligationer	»	6,000: —
å Sparkasseräkning	»	3,125: 44.
Kontant i kassan	»	177: 23.
	Kr.	25,571: 70.

Ofvanstående räkenskaper för räkenskapsåret 1913, äfvensom Sällskapets säkerhetshandlingar, äro af undertecknade, utsedde revisorer, granskade och riktiga befunna. Stockholm den 12 Mars 1914.

Peter Beijer. **Ludvig Linder.**

Sällskapets Höge Beskyddare:

HANS MAJ:T KONUNGEN.

Ledamöter:

Almquist, *J. A.*, Konungens Bibliotekarie. Stockholm . . 5: —
Andersson, *L. A.*, Öfverbibliotekarie. Uppsala . . . . 5: —
Annerstedt, *C.*, f. d. Bibliotekarie. D:o . . . . St. L.
Bagge, *L. B.*, f. d. Bibliotekarie. Stockholm. . . . . St. L.
Beckman, *K. F. N.*, Lektor. D:o . . . . 5: —
Beijer, *P.*, f. d. Förste Bibliotekarie. D:o . . . . . . 5: —
Berg, *S.*, Aktuarie. Lund . . . . St. L.
Berggren, *E. W.*, Byggmästare. Stockholm . . . . . 5: —
Bergroth, *H.*, Lektor. Helsingfors . . . . St. L.
Bergström, *C.*, Landshöfding. Örebro . . . . 5: —
Björkman, *E.*, Professor. Uppsala . . . . St. L.
Boije af Gennäs, *S. J. A.*, Rektor. Stockholm . . . 5: —
Brate, *E.*, Lektor. D:o . . . . 5: —
Bring, *S. E.*, Andre Bibliotekarie vid K. Bibl. D:o . 5: —
Broberg, *F.*, f. d. Postdirektör. D:o . . . . 5: —
Brøndum-Nielsen, *J.*, Magister. Köpenhamn . . . . 5: —
Bure, *N. Hansson*, Lektor. Karlstad . . . . 5: —
Börtzell, *J. E. A.*, Hofintendent. Stockholm . . . . . St. L.
Cahen, *Maurice*, Agrégé de l'université. Paris . . . 5: —
Cederberg, *Ax.*, Hofrättsassessor. Vasa (Finland) . . . — —
Cederberg, *J. A.*, Kontraktsprost. Tohmajärvi (Finland) — —

St. L. = Ständig ledamot, hvars afgift är upptagen redan i ett föregående års förteckning.

Cederquist, J., Direktör. Stockholm . . . . 5: —
Cederström, E. Th., Frih. Uppsala, Krusenberg . . . 5: —
Celsing, G. H., Öfver-Kammarherre. Stockholm . . . . St. L.
Clason, Sam., Professor. Lund . . . . 5: —
Collijn, I., Förste Bibliotekarie vid K. Bibl. Stockholm . St. L.
Dahlerup, V., Professor. Köpenhamn . . . . 5: —
Dahlgren, E. W., Riksbibliotekarie. Stockholm . . . . 5: —
Dahlgren, S. F., Lektor. Skara . . . . 5: —
Danell, G., Rektor. Stockholm . . . . St. L.
Daug, E., Professorska. Helsingfors . . . . St. L.
Dietrichson, L. H. S., Professor. Kristiania . . . . . — —
Edman, L., f. d. Akad.-adjunkt. Uppsala . . . . — —
Egerström, F. R., Byråchef i Landtbruksstyr. Stockholm 5: —
Ehrenheim, E. von, Kammarherre. D:o . . . . 5: —
Eigenbrodt, W., Fil. D. Jena am Steiger . . . . . . St. L.
Ekman, A. W., Fil. Jubeld:r och T. Kand. Uppsala . St. L.
Evanston, Ill., U. S. A., Northwestern University . . . — —
Finspångs bibliotek. Norrköping . . . . St. L.
Fogelqvist, T., Folkhögskoleföreståndare. Brunnsvik, *Sörvik* . . . . 5: —
Freisen, Jos., Jur. & Theol. D:r. Würzburg . . . . . — —
Friesen, O. von, Professor. Uppsala . . . . 5: —
Gand, Universitetsbiblioteket . . . . 5: —
Geber, N., Fil. Lic. Stockholm . . . . St. L.
Geete, K. R., Förste Bibliotekarie vid K. Bibl. D:o . . St. L.
Geijer, Herman, Fil. Lic. Uppsala (Retroakt. 100: —) 5: —
Geijer, P. A., f. d. Professor. D:o . . . . 5: —
Granström, G. A., Direktör. Sala . . . . 5: —
Grönblad, C., Bibliotekarie vid Nobel-bibl. Stockholm . 5: —
Grönfeldt, S., Andre Bibliotekarie vid K. Bibl. D:o . . 5: —
Gödel, V., Riksdagens Bibliotekarie. D:o . . . . . . St. L.
Hagson, K. A., f. d. Läroverksadjunkt. Linköping . . St. L.
Hammar, O., Landssekreterare. Örebro . . . . 5: —

Haverman, *G. E.*, Förste Bibliotekarie vid K. Bibl. Stockholm . . . . St. L.
Hellquist, *E.*, Professor. Lund . . . . 5: —
Helsingfors, Finlands Statsarkiv . . . . St. L.
» Semin. f. Nord. Språk . . . . St. L.
» Universitetsbiblioteket . . . . — —
Hesselman, *B.*, Professor. Göteborg . . . . 5: —
Hjelmqvist, *Th.*, Lektor. Lund . . . . St. L.
Holmberg, *A.*, Amanuens i K. Bibl. Stockholm . . . . 5: —
Holst, *Klara*, Cand. Mag. Kristiania . . . . St. L.
Hoppe, *O.*, Aktuarie. Lund . . . . 5: —
Hultman, *O. F.*, e. o. Professor. Helsingfors . . . . . St. L.
Hwass, *T.*, Med. Doktor. Stockholm . . . . St. L.
Hvilan, Folkhögskola. Åkarp . . . . 5: —
Härnösand, Folkskoleseminariet (Retroakt. 100: —) . . 5: —
Höjer, *Torv.*, Kansliråd. Stockholm . . . . 5: —
Høst, *F.*, Öfverrättssakförare. Köpenhamn . . . . . . St. L.
Jacobsen, *Lis*, Fil. D:r, Fru. D:o . . . . 5: —
Jensen, *A. L. N.*, Fröken. D:o . . . . St. L.
Karsten, *A.*, Docent. Helsingfors . . . . — —
Kempff, *H.*, f. d. Lektor. Stockholm . . . . 5: —
Kiel, Universitetsbiblioteket . . . . 5: —
Kjellberg, *C. M.*, Landsarkivarie. Vadstena . . . . . 5: —
Kjöllerström, *P. A.*, Komminister. Ulricehamn . . . 5: —
Kock, *A.*, Professor. Lund . . . . St. L.
Kolsrud, *O.*, Univ.-stipendiat. Kristiania . . . . 5: —
Kristiania, Universitetsbiblioteket . . . . St. L.
Köbenhavn, Kongl. Biblioteket . . . . St. L.
» Universitetsbiblioteket . . . . 5: —
» Filol.-Hist. Laboratorium . . . . St. L.
Lagerberg, *M.*, Kammarherre. Göteborg . . . . — —
Landskrona Gymnasium (Retroakt. 100: —) . . . . . 5: —
Landtmanson, *C. J. G.*, f. d. Lektor. Skara . . . . 5: —

Lindegren, *Agi*, Arkitekt. Drottningholm . . . . . . St. L.
Linder, *L.*, Förste Bibliotekarie vid K. Bibl. Stockholm 5: —
Lindgren, *J. V.*, Rektor. Umeå . . . . — —
Lindroth, *Hj.*, Docent. Lund . . . . 5: —
Lindström, *A.*, Tullförvaltare. Marstrand . . . . . . 5: —
Ljunggren, *E.*, Förste Bibliotekarie. Lund . . . . . . St. L.
Ljungstedt, *K.*, Läroverksadjunkt. Östersund . . . . 5: —
Lund, Filol. Semin. afd. f. Nord. Språk . . . . St. L.
Lundell, *P. O.*, Landtbrukare. Ebbetorp, *Smedby* (Kalmar l.) 5: —
Läffler, *L. F.*, f. d. e. o. Professor. Stockholm, Djursholm . . . . 5: —
Marburg, Universitetsbiblioteket (1912) . . . . 5: —
Meijer, *J. Q.*, F. D., f. d. Kanslisekreterare. Stockholm 5: —
Montelius, *O.*, f. d. Riksantikvarie. D:o . . . . . . 5: —
Nelson, *Ax.*, Andre Bibliotekarie. Uppsala . . . . . 5: —
Noreen, *A. G.*, Professor. D:o . . . . St. L.
Norelius, *J. A.*, Postexpeditör. D:o . . . . 5: —
Norrby, *R.*, Fil. D. Stockholm . . . . St. L.
Norstedt, *E.*, Bruksägare. D:o . . . . 5: —
Olson, *J. E.*, Docent. Lund . . . . St. L.
Ossbahr, *C. A.*, Kammarherre. Rom . . . . St. L.
Ottelin, *O.*, Lektor. Stockholm . . . . 5: —
Petersens, *C. J. af*, Öfverbibliotekarie. Lund . . . . 5: —
Pipping, *H.*, Professor. Helsingfors . . . . St. L.
Printzsköld, *O. H. R.*, Förste Hofmarskalk. Stockholm 5: —
Psilander, *E. Hj.*, Professor. Uppsala . . . . St. L.
Rosen, *J. G. O. von*, Grefve, Professor. Stockholm . . — —
Rudbeck, *R. C. G.*, Frih., Hofmarskalk. Edsberg, *Tureberg* 5: —
Rydberg, *C. H. A.*, Läroverksadjunkt. Eskilstuna . . St. L.
Schück, *H.*, Professor. Uppsala . . . . St. L.
Schwartz, *E.*, f. d. Rektor (†). Stockholm . . . . . 5: —
Setterwall, *N. K.*, Andre Bibliotekarie vid K. Bibl. Stockholm, Djursholm . . . . 5: —

Schück, H., Professor. Uppsala . . . . St. L.
Setterwall, N. K., Andre Bibliotekarie vid K. Bibl. Stockholm, Djursholm . . . . 5: —
Sjögren, J. M., Fil. D., f. d. Konsist.-notarie. Lund . . St. L.
Sjöros, B., Docent. Helsingfors . . . . St. L.
Sommarin, E., Docent. Lund . . . . St. L.
Steenstrup, J. C. H. R., Professor. Köpenhamn . . . St. L.
Stenbock, C. M., Grefve, Andre Bibliotekarie vid K. Bibl. Stockholm . . . . 5: —
Stockholm, Högre Lärarinne-Semin:s bibliotek . . . . . 5: —
Sundström, E., Amanuens i K. Bibl. Stockholm . . . . 5: —
Söderwall, K. F., f. d. Professor. Lund . . . . . . St. L.
Taube, C. E. B., Frih., f. d. Arkivarie. Växjö . . . . 5: —
Tegnér, Es., f. d. Professor. Lund . . . . 5: —
Thyselius, E. J. A., Fil. Kand., Skriftställare. Stockholm St. L.
Torbiörnsson, T., Docent. Uppsala . . . . 5: —
Tullberg, H. W., f. d. Direktör. Stockholm . . . . . 5: —
Uppsala, Semin. för Nord. Språk . . . . St. L.
Wadstein, E., Professor. Göteborg . . . . St. L.
Wall, C. J. A., Regeringsråd. Stockholm, Djursholm . 5: —
Wallenberg, K., Utrikesminister. Stockholm . . . . . St. L.
Wallensköld, A., e. o. Professor. Helsingfors . . . . . St. L.
Wiberg, Alexis, Postmästare. Kungälf (Retroakt. 100: —) 5: —
Wide, J., Läroverksadjunkt. Landskrona . . . . St. L.
Willebrand, R. F. von, Frih. Helsingfors . . . . . . — —
Wimmer, L., Professor. Köpenhamn . . . . St. L.
Öberg, Sv., Kontorist. Göteborg . . . . 5: —
Östergren, O., Docent. Uppsala . . . . St. L.

Bilaga till Sv. Fornskr.-Sällsk:s årsmöte 1915.

VADSTENABRODERN
PEDER MÅNSSONS BREF
PÅ SVENSKA

FRÅN ROM TILL VADSTENA KLOSTER
1508–1519

EFTER ORIGINALEN I SV. RIKSARKIVET OCH
UPPSALA UNIV.-BIBLIOTEK

UTGIFNA AF

ROBERT GEETE

STOCKHOLM 1915
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
[143625]

1.

1508 d. 7 december. Rom.

Aue maria gracia plena

Jhesum christum lydhne*n*nas spegil m*ädh* alle redoboghinheth ho*no*m äpt*er*fölya, Älskeligh*e*n samsyskan j gwdhy w*är*doghens vitha hwrw war r*e*sa haffw*er* sigh förlwpith til tessen tidh, Försth warj gwdy loff ath wj ko*m*mom wäl gönom danma*r*k oc taladom widh*er* jnga h*er*ra, oc jnthe fingom wj war b*re*ff j gen aff konw*n*geno*m*, Til lybech ko*m*mo*m* wj oc fw*n*nom he*n*rich fanbwske*n* he*m*ma. Än ey en smapäni*n*gh fingo*m* wj aff ho*no*m, a*n*nath loffwade han oss j wisby. oc teslikis h*err* a*n*ders swe*n*s*on* j stokholm som wj tha st*ra*x sc*ri*ffwadom edh*er* til fran lybek wm j the b*re*ffwen fingen, Ha*n* sagde segh haffwa betaladh ande*r*s swe*n*sone tha han war senasth j stokholm. Än wm sidh*er* loffwadhe han oss ath waare th*et* swa oss gyord*is* behoff ändelika gwl tha wj ko*m*mo*m* til rom tha wille ha*n* th*ä*r m*ädh* hyälpa oss ey för h*err* andersa swänso*n* wäghna wthan til kärlikith lan pa en tidh. oc sc*ri*ffwa th*et* wp per banchos, Än g*u*d han seer wäl all hyärtha. wj trom at th*et* war ey a*n*nath än en förhalan, oc th*ä*r m*ädh* forom wj aff lybech

jnfra octauam natiuitatis marie [ɔ: 9—15 sept.]. oc helbrygde ko*m*mom m*ädh* *gu*dz försyn til rom in octaua omnium sanctorum [8 nov.], fw*n*no*m* fratrem bartollum j sancte birgitte hwss, Än tha likowäl ärw än nw fira hwss j kiiff oc daglike trätto före rätteno*m*, thy aduersarij the haffdo wthleghth hwsen til fira mans aldra hwar äpter a*n*nan, oc När the sagho ath han som th*e*m wthleyde warth offwirwo*n*nen oc affkörder räddos the wm sigh. oc jmpetreradho swa aff paffwano*m* ath th*et* the haffdo legth skwlle fasth bliffwa m*ädh* th*e*m, the fingo th*är* bwllas oc ja wppa, oc th*är* hängia lithes mädh*er* än nw daghlika, Jtem th*e*n anthonius förste aduersarius anthwardhade eno*m* a*n*drom rikare*n* sin räth oc flydhe borth, oc sägx nw ath ha*n* är dödh*er*, Och thy kw*n*no*m* wj ey faa päni*n*gana j gen som oss borde aff ho*n*o*m* som är öffw*er*wonnin, Thy sc*ri*ffwo*m* wj nw til he*n*rich fan bwsken ath han ey skal försyma ath sä*n*da oss hiith th*et* gwllith. Är th*et* swa ath wj jntheth fango*m* aff ho*n*om nw. tha wilyom wj aldrigh meer kräffya ho*n*om. wtha*n* ga til th*e*n wj gwllith anthwardado*m* j stokholm. Och th*et* fa j wita j waar m*ädh* gwdz hyälp thy förra dirffwoms wj ey giffwa oss til wägh*e*n nokor waa*ra* ath fara hem. thy bergh*e*n ärw ondh ath fara swa ars, Jtem Hospitale*n*s jngedöme ärw mästh all bortho, oc näpligha är en godh seng j hwseno, Hwath som qwarth är th*et* wilyo*m* wj framdel*is* sc*ri*ffwa ed*er* til, Jtem sc*ri*ffwo*m* wj til hans köni*n*g j lybech ath han skal kräffya oss the su*m*mona aff he*n*rich buss*en*, oc sända oss he*n*ne per banchos, wm ha*n* far he*n*ne, Far ha*n* he*n*ne ey tha skal han

sc*ri*ffwa edh*er* til hwath he*n*rich swa*ra*, oc swa magh*en* j kräffya h*err* anders swe*nson* j stokholm pa wa*ra* wäghna säya*ndis* ho*no*m th*et* ath betala ha*n* oss ekke swa fwlth oc wiktogth gwl j gen oförtöffrath tha skal ha*n* wä*n*tha segh eth bantz b*r*e*ff* oc sätyas wtha*n* kyrkyo. Oc take*n* th*ä*rför*e* jnga andra plwndh*er*waro äll*er* betalni*n*gh, Jak sc*re*ff ho*no*m yt*er*ligha nogh til th*ä*r wm aff watzste*na*, oc ha*n* wiste oss til he*n*rikke oc he*n*rich wisar oss til a*n*dersa likerwisth som the willo haffwa oss för sin lekfoghil, Än sc*ri*ffwe*n* hans köni*n*gh til ath han wnsäth*er* oss m*ädh* nokoth gwl. tha faam wij th*et* wäl aff ho*no*m til lans til en tidh, Jtem war*um* wj j mariobo klost*er* j tre nätt*er* th*ä*r star wäl til jn obseruancia. Jtem j marie waldh j twa nätth*er* th*ä*r är th*et* haffsambth, Jtem j marie may j tyo nätth*er* th*ä*r är alsting*is* goth reghlahaldh. The waro gladhe ath ware ko*m*mo oc mykith atspordho de obseruancia et ritu monasterij nostri, Th*et* clost*r*ed är ey wta*n* try oc xxx ar ga*m*malth Än the haffwa ena liberiam firasi*n*nom yppare*n* än j watzsten*a* är, Abbatissa heth*er* maria oc hon haff-w*er* g*er*ningana m*ädh* the w*är*dogha na*m*pneno, The haffwa en doctorem til confessorem oc ha*n* gör fwlth för th*et* na*m*pn*it*, Han ko*m* aff th*e*n sto*ra* stadh*e*n augusta oc förde jn m*ädh* sigh fira hw*n*d-radha volumina librorum, The nödgadho oss ath bliffwa swa länge th*ä*r oc hwila hästana vara, The haffwa lithla wpbyrdh, ey slaktha the til clostred wm arith en oxa äll*er* koo vtha*n* altid köpa kötith pa wi*n*delagh*e*n. jnthe haffwa the a*n*nath til dryk än win oc nogh daglika, Jtem j pa*r*adyss waro*m*

wij j tre nätter. Th*et* rw*m*mith är wisselika w*är*dle*n*nas p*ar*adyss m*ädh* subtiligheth oc bygni*n*gh. Än a*n*nath p*ri*sar jak th*är* jnthe. wäl foro the m*ädh* oss badhe th*är* oc swa the a*n*dro clost*r*en, Och j blandh a*n*nor ära*n*de oc widh*er*tall wj haffdom j them allo*m* clost*r*ome*n* spordhe h*err* pädhar jngemarj wm nokor hörde äll*er* haffde hörth ho*no*m tala jlla wm watzste*na* clost*er* The nekadho alle oc takkadho ho*no*m för*e* th*et* ha*n* th*är* warith haffde som en godh*er* ma*n*, Än frater johannes nicolai haffde bwdith til ath göra officium visitacionis j them clost*r*ome*n* oc skreff sama*n* lo*n*ga matterias läsa*n*de them til rättilse oc th*et* toko the til widh*er*wilya säya*n*d*is* ath the wisto wäl hwath täxthe*n* jnnehall*er* för än ha*n* ko*m*, Och willo the g*er*na giffwit h*err* pädhar jngemari beffwisnig hwrw ha*n* th*är* warith haffde, Jtem prosessus canonizacionis sancte katherine staar än qwar j bänke*n* th*är* brod*er* jöns ho*no*m satthe för*e* mykith gwl, Och hwath han haffw*er* h*är* wthlagth j rom pa clost*er*sens wäghna. th*et* skwle*n* j fa witha klarligha när nokor waara he*m* ko*m*bir j waar m*ädh* g*u*dz hyälp, Haffde papa dwals här qwar j rom tha skwllo*m* wj wäl sc*ri*ffw*i*t edh*er* yt*er*liga*re*n til wm hwrw sancta katherinas ära*n*de wille segh haffwa förlwpith wj skwlo*m* he*n*ne jnthe glöma, Jtem haffw*er* oss än til tessen dagh dräghith öffw*er* ena, Oc godh*er* är nw fredh*en* h*är* j tessom landz ända, än skalka göra altidh j wägho*m*me*n* sina g*er*nigh mörda*n*de och röffwa*n*de th*em* som färdas j wägho*m*, Än räddoghe haffw*er* giorth ma*n*g graa haar, Än edhra gwdelika böner the haffwa oss fredhath oc gömpth, thy wj alla*n* wägh*en* forom ensambne. wta*n* en drä*n*g aff köpnahaffn som gik

m*ädh* oss daglika, Thy w*är*doghens bidya swa trolika h*är* äpt*er* som j h*är* til bidith haffwe*n*, wj offw*är*doghe wilyo*m* jnthe glöma edh*er* när h*err*ano*m* gwdy. Hwilko*m* wj edh*er* alla sa*m*ma*n* anthwardhom m*ädh* liff oc syäl til ewigh*en* tidh oc sanctis petro et paulo, Sc*ri*ffw*it* j romara stadh jn octaua sancti andree [7 dec.] vndh*er* clostersens anthwardhada signeth:—

Brodh*er* Pädhar jngemarj oc P. M
edhor lydhogha barn oc vnderdana

A tergo:

Venerabilibus et religiosis personis domine Anne abbatisse suenoni tordonis confessori generali totique congregacioni sororum et fratrum monasterij sanctarum marie virginis et birgitte in regno suecie hec cum debita et deuota subieccione:—

(Efter orig. på papper i Riksarkivet.)

2.

1510 d. 3 maj. Rom.

Aue maria

Jhesum christum til äfw*är*delika helso oc sonligha lydno altidh, Kära modh*er* abbatissa oc all älskeligh*en* syskan j gwdy som jak haffw*er* latith edh*er* wndh*er*sta*n*da til förna m*ädh* myno*m* sc*ri*ffwilsom flerom si*n*nom hwrw all ära*n*dhe sigh haffwa h*är* förlwpith j thesse reso, Swa w*är*dogens oc än nw witha ath brodh*er* bertil är begära*n*dhe aff edh*er* eth goth swar ath j jw wilye*n* ho*no*m haffwa oc

för*e*see hwath heller j wilye*n* wthan äll*e*r j*n*ne j waste*na*, Oc begärar h*är* sta j rom j hwsith m*ädh* swa skäl ath j sendhen oss baadhom eth nyth mandatum oc makthbr*e*ff til stadfästilse lydha*n*d*is* ath wj skwllo*m* baadhe regera oc styra jämpth oc lyka, oc jnghen waa*ra* skall nokoth göra wtha*n* m*ädh* thens andra jaa oc samtykkio, och th*är* til m*ädh* badhe göra aarlika clost*r*eno räke*n*skap aff allo wpbyrdh, Och wa*re* th*et* swa ath ha*n* fw*n*nes nokorstad*is* sidha*n* wa*ra* brothligh*e*n tha skwlle han affsätyas st*ra*x wta*n* alla gensägn, Thy han swa jmpet*r*eradhe hwsith sigh til styrilse, Oc när hith ko*m*mo tholke*n* breff oc mandatum fran edh*e*r. tha säg*er* ha*n* sigh wilya wplatha oc widh*e*rsäya sin br*e*ff som ha*n* haffw*er* förw*är*ffwath sigh j thessa saker oc ey a*n*nars, Wilye*n* j oc ey th*etta* göra tha är ey andra wägha än gaa til rättha oc trättha moske j tw äll*e*r try aar, oc th*är* til hörer ey lith*e*n sw*m*ma gwll h*är* j rom, oc än weth ma*n* ey hwrw all ära*n*dhe taka än tha ända, Och far*e* är wm hwsith för*e* cardinalibus, Thy tykker mik wa*ra* radh ath giffwa ho*n*om god ord oc kärligh*e*n sc*ri*ffwilse ath ha*n* bliffw*er* widh*e*r clost*r*ed oc staar h*är* til en tidh haffwa*n*d*is* makth br*e*ff aff clostreno, än ey ensambir nokoth beställa*n*d*is* äll*e*r gör*e*, Thy th*är* ma*n* ka*n* wi*n*na m*ädh* godhom ordhom oc sc*ri*ffwilsom th*är* görs ey behoff wthläggia päni*n*ga äll*e*r gwl, Hwar weth han ka*n* än bätra alth sa*m*ma*n* oc göra twäfalth gawgn moth th*et* homodh han haffw*er* giorth moth clost*r*eno, Jtem h*är* för jnna*n* skal jak sta m*ädh* ho*n*om j hwsith swa som en a*n*nar gästh*er* oc jnthe raadha

m*ädh* hono*m*, Th*etta* hwsith är swa ath hwilke*n* th*et* faar ha*n* släpper th*et* nödhog*er*, Ey skwlen j troo tha likowäl ath mik är mykin glädy oc lost til ath wara h*är*, wta*n* thy jak wil nödog*er* hemfara för än alth waa*re* j godho matto laghath, Jtem cardinalen arborensis arbedhar nw j storo*m* starko*m* sywkdom wm ha*n* ka*n* faas widh*er* weth jak ey, Jtem wm sancte katherine ära*n*de kan jak jnthe sc*ri*ffwa thy bartollus haffw*er* gwllith som th*ä*r til skwlle, hwilkith jak fik honom j fyordh tha jak war sywker, Jtem storth örlögh tilstw*n*dar h*är* nw j jtalia thy keysaren är nw j wägh*en* m*ädh* allo makth dragha*n*d*is* moth fenedij, Thy jak haffw*er* för tilsc*ri*ffwith ed*er* yth*er*likare*n* wthtrykkia*n*d*is* wm all ära*n*de hwrw alth är tilga*n*gith görs ey nw behoff ath*er* pa nyth mall th*et* sc*ri*ffwa, wta*n* ath enasth th*et* j lägg*en* edh*er* win wm ath kalla th*et* förwiltha faarith j gen til hyordhe*n*na, Jtem ärw oc the j janwa mykith begära*n*de th*et* jak skwlle ko*m*ma th*e*m til rättilse til en tidh, thy the haffwa myky*n* affgangh j reglahalleno bära*n*d*is* alle scapwlaria, oc wälya nyan confessorem generalem hwarth aar, oc han skal th*et* ath*er* wedh*er*säya när aarsdagh*en* ko*m*bir, oc brödh*er*na gaa daglika wth j byn, oc w*är*dzfolk jn til th*e*m när th*e*m täkkes oc ätha m*ädh* th*e*m j co*n*wänthstwffwo*n*ne, Thy th*är* stodho brödh*er*na j lx aar wta*n* systra, oc nw ärw syst*ra*na alle fwlko*m*pnadhe j sith taall oc halla wäll th*et* th*e*m bör som the wnd*er*standa, Än jak tror ath thaa haffwith alth torkas oc linx bliffwir blindh*er*. oc leyaneth bliffw*ir* rädh. oc haren dyärffw*er*. tha bliffw*er* godh obseruancia oc reglagöma

h*är* j walandh Thy brödh*e*rna seya segh swa g*är*na wilya höra en dyäffwl som ena syst*er* sywnga etc^{ra} Än g*u*d rätthe my*n* egh*e*n m*ädh*brodh*e*r b[artollum] oc ledhe war ära*n*de til en godha*n* ända h*är* j rom, til januam haffw*er* jak jnga akth, thy the haffwa reglana oc alth besc*ri*ffwat Jtem latinus haffw*er* all jnst*r*vme*n*then som lydha pa hwsen, Oc är hwffwodh fiende moth bertillo ä hwrw th*et* lyktas, jak takkar ho*no*m alzjnthe för*e* th*et* ha*n* haffw*er* p*ro*curerath oc brygth, thy ha*n* stä*m*pladhe th*et* ath bartollus skwlle jmpetrer*a* sigh hwsith etc^{ra} Jtem täss wär paper och blek är alth fördyrth när edh*e*r, H*är* m*ädh* edh*e*r liiff oc syäl befalla*nd*i*s* alzmektogho*m* gwdy oc sanctis petro oc paulo til ewigh*e*n tidh, Sc*ri*ffw*i*t j rom anno dominj 1510 pa hälga kors dag jnuencionis [3 maj]

Brodh*e*r Päd*er* Mans*on* aff wast*ena* clost*er* nw wa*r*and*is* j rom edh*e*r wälwilioge tyäna*re*

A tergo:

Renliffwis oc gwdhelikom personis frw Anne fickess dott*er* Abbatisse Brodh*er* Swän tords*on* Confessorj oc allo*m* älskeliko*m* systro*m* oc brödrom j watzst*ena* clost*er* sancte brigittes ordan j Swä*ri*kis rike kär[ligh]a th*etta* b*r*eff

Öfverst på baksidan, af annan hand än P. M:s (tillskr. i Vadstena?):

fratris Petri magni qui adnunc habet spem de bartollo

(Efter orig. på papper i Riksarkivet.)

3.

1512 (eller 1511) d. 26 maj. Rom.

Jhesum christum til helso. oc lydhno tilbörlika, Käre fadh*er* confessor oc älskelike brödh*er*. Jak haffw*er* wndh*er*standith edhor sc*ri*ffwilse oc begäran, Än jak är swa beky*m*bradh*er* nw pa the*n*na tidh*en* m*ädh* myklo oroligheth til ath ko*m*ma til lagx m*ädh* jnquilinis ath jak ey kan swa*ra* edh*er* fwlbordelika som jak wille oc tilbordhe, Jtem waren j oc begärande judices delegatos pa th*et* laxafiskith, oc weth jak ey hwilka biscoppana äll*er* domp*ro*sta j wilye*n* th*är* til haffwa, Ey weth jak hell*er* hwa som nw haffw*er* äll*er* hindrar th*et* fiskith mädhan h*err* erich twreson är dödh*er*, Wil gwdh ath rikith ko*m*bir til roligheth, oc jak ma liffwa. oc än ko*m*ma til bätre mattho m*ädh* th*etta* hwsith. wa*re* fiendha som th*är* he*m*ma göra waro clost*re* öffw*er* wälla oc oreth the skwla th*et* wäl giffwa j geen om paffwa*n*s makth räkker tith hem til swärg*is*. Thy take*n* ey til mistykkes th*et* jak ey nw kan fwlbordha edhra begäran. tha likowäl haffwir jak wäl wndh*er*standith edhor sc*ri*ffwilse, Är th*et* swa h*err* pädhar jngemarj sc*ri*ffw*er* sigh wilya hem tha förswmen ey sändha mik en a*n*nan brodh*er* aff p*re*sto*m*men. oc helsth h*err* niels amw*n*dj, Jtem förswme*n* ey ath förhöras när nokre thädhan fara aff rikeno hiith til rom, oc lath*en* mik faa edh*er* sc*ri*ffwilse. Edh*er* h*är* m*ädh* alzmäktogho*m* gwdy

befalland*is* Scr*i*ffwit j rom xxvj dagh*e*n j mayo manadh

Brodh*er* Pädhar M edhar onytthogh*er* tyänar*e* nw j rom

A tergo:

Renliffwis oc gwdhelik*om* personis ffadh*er* h*err* Niels rafwaldj confessori oc allom brödhro*m*m*e*n j watzstena closth*er* k*är*liga the*t*[*ta*] br*e*ff

(Efter orig. på papper i Riksarkivet.)

4.

1512 d. 6 okt. Rom.

Allom th*e*m th*etta* br*e*ff he*n*dh*er* föreko*m*ma Helsar Jak Brodh*er* Pådar mans*on* procurator Wthsändh*er* aff Wastena closter oc nw förestanda*re* j sancte Birgittes hwss j Rom kärliga j h*er*rano*m* jhesu christo, Th*et* skal allom swa andelikom som w*är*dzlikom p*re*latwm Biscoppwm oc strengo*m* wälbyrdogom h*er*rom j Swärikis rikes raad m*ädh* th*etta* wppna br*e*ff with*e*rlikith wara, hwrw ledhes nw j tessen nästa viij förlidhen aar Watzstena clost*er* oc th*etta* hwsith sancte Birgittes h*är* j rom är betwngath swarlika oc än betw*n*gas m*ädh* wrangwisa me*n*niskios genstridilse clostreno m*ädh* storo*m* sw*m*mom vtlagda til hwsse*ns* ath*e*rko*m*mo j godan stadga för*e* fatigha pelag*ri*mas hwilo oc h*är*berge so*m* ko*m*ma aff swärike, Hwilkith hwss haffde

warith frith oc oklandrath fran sancte Birgittes tidh j halffth a*nn*ath hw*n*drath aar, Hwar gwdh gaff sancte Birgitte mangh wppe*n*barilse, oc kalladhe he*nn*e aff tesse w*är*dl etc^{ra} wppa th*et* godhe men magha öffw*er*wägha oc wnderstanda thessen closterse*n*s twngha scriffw*er* jak th*etta* br*e*ff, Nw viij aar sidhan vthsändos aff wastena co*n*wenth twa brödh*er* hiith til rom ath anama hwsith sancte Birgittes som warw Brödh*er* Pädhar jngemars*on* oc Johannes nicolaj, The fwlko*m*pnadho resona til rom oc ko*m*ma ath*er* til clostredh oc jnthe fingo aff hwseno som the waro äpth*er* sä*n*dhe, Th*är* nästh wthsändos Brödh*er* Johannes nicolaj oc brodh*er* bertil, Tha kom then andre hem ath*er* til clostredh, oc th*en* andre bleff j rom oc litigeradhe ath wi*nn*a hwsith j gen oc war lagdh*er* j järn och fängilse för*e* lygn skwl oc haffde när misth liffwith, Tha haffde en som heth Anthonius de castro sancte Birgittes hwss j tw aar, oc tha han sa ath lagh*en* oc rätth*en* gi*n*go ho*n*om j moth tok han kalka oc selff clenodia. oc alth th*et* som nokoth dogde j hwseno war oc foor aff rom hem til frankarike sätyand*is* en a*nn*an ondan oc mäktogan fienda j sin stad j hwsith som heth*er* Johannes Joncheth, Han war j hwseno til thes ath tridhie do*m*men war giffwin wppa hwsith oc dö*m*pth clostreno j gen, Han tok tha hwath som ath*er* war j hwseno för ä*n* han war wthdriffwin m*ädh* w*är*dz makth m*ädh* do*m*menom, Framdelis wthsändos aff co*n*wentheno twa brödh*er* för sa*m*ma sak til rom som var Brodh*er* Joghan mathej oc jak pädh*er* M:, oc wordhom gripne j syönom oc näkthade fördoms jn

til gothlandh hwar wj waar*um* en winth*er* Sidhan fördhe til danmark för*e* högborin h*er*ra konw*n*gh hans, oc hans nadh gaff oss lösa lathand*is* fara hem til wastena oc ey til rom, Framdel*is* wthsä*n*dhes ath*er* brodh*er* pädhar jngemars*on* oc jak p m för*e* sa*m*ma förnämda sak skwl til rom, oc ko*m*mand*is* ffram fw*n*nom Brod*er* Bertil tha haffwa fangith hwsith litig*era*nd*is* j the jamfasto try aaren, Oc haffde han ma*n*gh gäl pa clost*er*se*n*s wägna aff sako*m*men oc täri*n*ge*n*ne fangit, oc thy 'fingo*m* wj ho*no*m strax til ath bethala m*ädh* cxxx ducatis j gwl. förwtha*n* wäl andra hw*n*dradha gyllene ha*n* förde syälffw*er* m*ädh* sigh anthwardath aff co*n*we*n*theno tha han wthfoor, Än thy th*e*n Bertil war ey swärikis jnföddh*er* man lydde han sino*m* landz ma*n*no*m* tyskom. och dyäffwlse*n*s jnskywtilse förw*är*ffwande m*ädh* the gwlleno wj ho*no*m fingo*m* starka bwllas aff paffwano*m* oc hwsith til sina handh oc styrzlo. oc likowäl alth lönlika, oc bethaladhe jnthe aff gello*m*men, Tha foor brodh*er* pädhar jngemars*on* aff rom aktand*is* sigh hem til clostredh Wast*ena*. Och äpth*er* noko*n* tidh wthestängde brodh*er* bertil mik aff sancte Birgitte hwss förw*är*ffwa*n*de sigh affläggia ordanse*n*s klädhybonath, oc swa regeradhe han hwsith som han wille oc ey som ha*n* skwlle, jac matte tha lära twlomodh som jak kw*n*ne ey haffwa*n*d*is* päni*n*ga hwss äller math, Sidhan kom hedh*er*like*n* ma*n* mestar jon e*rich*s*on* aff wpsala hiith til rom, Han lanthe mik xxx renska gyllene til ath resa sakena moth bertille m*ädh* som jak oc giordhe oc gingom til rättha wm hwsith eth halffth aar jn rota, Tha he*n*de th*et* swa

ath förnä*m*de brod*er* pädhar jngemars*on* kom ath*er* hiith til rom äffth*er* clost*er*sens befalni*n*gh, oc swa äpth*er* godha ma*n*nas raadh oc mäclan giordom wj badhe *mädh* bertille ena sämyo loffwa*n*d*is* ho*no*m ena sw*m*mo päni*n*ga arlika giffwa j tywgw aar, äll*er* ho*no*m för*e*see j watzst*ena* clost*er* oc förw*är*ffwa förlatilse br*e*ff aff co*n*we*n*theno th*ä*r sa*m*ma stadz för th*et* han tha giorth haffde, The sämyan war oss ey täk ath göra wthan nödhen dreff oss th*ä*r til, Thy bätre är ath mista en fingre*n* än alla handena, Annars haffde han wplatidh hwsith oc sina bwllas j cardinale*n*s hendh*er*, oc fongith ho*no*m possessionem, oc th*ä*r til *mädh* the jnstrume*n*th som lydha wppa hwsith, oc cardinalen haffde *gär*na giffwith ho*no*m ena sw*m*mo päni*n*ga äll*er* arlika räntho, oc swa haffde bertil farith hädhan aff rom, Tha haffde oss warith onth ath ganga til rätta moth cardinaleno*m*, thy onth är gapa moth ognxmw*n*neno*m*, oc moske aldrigh ko*m*mith til hwsith j gen, äll*er* th*et* haffde gwllith warth liiff, Oc fingom wj fornämde bertille xxx gyllene strax oc anamadom hwsith oc possessionem pa watzst*ena* clost*er*s wäghna som th*et* tilhör*er* wndh*er* my*n*doga notarij jnstrumenth, Oc swa haffw*er* jak th*et* nw regerath sköth wardande eth aar, Oc bertil for nidh*er* til hildensim th*ä*r han är födder etc[ra] Nw w*är*dogaste h*er*rar. h*är* aff alla tessa resorna oc wthfärderna fira, aff watzst*ena* clost*er* magh öffw*er*wägas wm brödhro*men* *mädh* viij hesta oc kosth oc täri*n*gh til rom standh*er* päni*n*ga. oc tw*n*ga, Tha likowel procuratores aduocati. sollicitatores. notarij oc cursores haffwa mykith me*ra* fangit pa

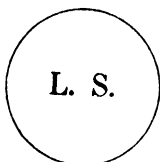
sin del j sake*n*nas framgangh, Oc tha är w*är*sth ath hwsith war sköfflath oc blottath oc aduersarius ry*m*de til a*n*nor landh oc jnthe betalade, Jtem storth jämbir war ath wthländny*n*ga swa fördärffwado sancte Birgittes hwss, Tha likowel giordho the th*et* the kw*n*no oc waro oss jnthe goth pliktoge, Större harmbir war ath th*e*n som brodh*e*r war bewiste sigh försth wäl oc ey lykthadhe alsting*is* sigh til priiss äll*e*r clostreno til fro*m*ma, Tha likowäl är th*et* twlande thy han war wthlendhsker oc aktade sith eghith besta, Nw aldra största jämbir oc harmbir är th*etta* ath th*ä*r jak tänkthe mik wara j roligheth ko*m*me*n* ath alle wthländske men ath*e*r[wändo ath] stridha wppa hwsith sancte Birg*i*ttes tha böryar waar eghen jnfödder man h*err* jons magnj aff skäni*n*ge canich j linköpw*n*gh [ath litigera pa] sa*m*ma hwss säyand*is* sig th*et* haffwa aff paffwano*m*, som förnä*m*de Anthonius. Johannes Joncheth oc bartoldus sagde, Jak [............a]ff wpsala som wnsatte mik päni*n*ga til lans ath wi*n*na hwsith j geen, han beffwiste sigh wa*ra* en godhan sw[ärikis man....]ghar jak oc härra jöns aff skäni*n*ge som hwsen[o] haffw*er* alth redho m*ädh* sino*m* lites skadath en hop [...] päni*n*ga, thy officiales göra jnthe olegdhe här j bewisar han sigh ey som en swärikis ma*n*, thy han trakterar m*ädh* a*n*drom hwsse*n*s fie*n*dom wilya*n*d*is* m*ädh* the*ra*s hyälp fa hwsith säya*n*d*is* Ä hwa som hwsith haffw*er* jkke skwla mw*n*ka haffwa th*et*, Han ser hwssens fatigdom oc weth hwath wastena clost*er* haffw*er* här nw j förlidh*e*n aar kosthwarth ath wi*n*nath j gen, oc thy skwlle ha*n* hell*e*r warkw*n*na

sigh th*ä*r öffw*er*, oc ey läggia saar wppa saar, Än han menar ath watzstena clost*er* skal nw wara ledzse ath affwärya läng*er* thessen orätth*e*n, och tänker th*et* han skal st*ra*x fa hwsith jnswepand*is* andra saker oc förgyller sina g*är*nin*g*h th*ä*r m*ädh*, Th*et* haffw*er* watzste*na* clost*er* förskyllath för*e* th*e*n godwilya ath th*et* haffw*er* vnth th*etta* hwss til fatiga pelag*ri*mas hwilo aff swärike ko*m*ma oc haffwa h*är* härberge, oc arli[k]a sänth hiith päni*n*ga böker oc ornamenta, och gyorth stora*n* kosthnath, oc ma*n*ge brödh*e*r waagath sith liiff, oc jak lidith h*är* mykith onth Och nw säth*e*r mik jn för*e* war hälga fadh*e*r paffwan ath jak är en apostata, Ware jak en wthländsker ma*n*, äll*e*r ey my*n*delika aff clost*re*no äpth*e*r wara hälga reglo oc priuilegia aff myno*m* öffw*er*sta fö[r]man wthsändh*e*r m*ädh* br*e*ff oc skäl. tha skwlle han swa göra som ha*n* gör, Äll*e*r r[e]gerade jak hwsith äll*e*r mith liffw*er*ne a*n*nars än mik borde, Äll*e*r wnfangade ekke peleg*ri*mana. tha skwlle han th*et* wnderwisa myno*m* öffw*er*sta j watzstena ath han mik hädha*n* kallade aff hwssens styrilse, oc jak gladelika ko*m*ma wille, oc ey ga til kiiff lathand*is* officiales löpa borth m*äan* hwssens päni*n*gom m*ädh* hwilko*m* jak skwlle byggia nokoth j hwseno, Thy mik böör ath göra th*et* jak är äffth*e*r sändh*e*r oc a[th affwäry]a clostersens oräth til thes jak gen kallas [oc wil] jak mik bewisa en swänskan man moth th*e*m fatiko*m* här ko*m*ma, som jak skywth*e*r mik thil th*e*m h*är* haffwa warith aff swärike j th*etta* aarith som jak haffw*er* reger*a*th hwsith, Oc haffwa h*är* warith nw j aar xviij aff swärike oc xij aff danmark, so*m*me haffwa leghath

j hwseno ij manadha, so*m*me xiiij dagha oc so*m*lige ena wika, hwar äpt*er* sino*m* wilya, Nw bywdh*er* förnämde h*err* jöns ath lites som han haffwir böryath moth hwsith skwla swa hängia oss j mellen eth jamfasth aar omkri*n*gh säyand*is* sigh wilya sc*ri*ffwa til co*n*we*n*tith j watzstena wmhörand*is* än the wilya fa ho*no*m hwsith m*ädh* godo, Annars tha aarith är wmgangith will ha*n* ath*er* wpbörya sa*m*ma kiiff oc lites moth hwsith, Än tha likowäl hwilke*n* en a*n*nan skal jägha ha*n* skal syälffw*er* fasth löpa m*ädh*, oc jak hoppas ath sa*n*ni*n*gen bliffw*er* oc sancta Birgitta beholdh*er* segh*er*, jak menar ath linköpw*n*gx domkyrkia mäktar wäl ath födha h*err* jöns. ath ho*no*m ey tarffwas göra nokoth p*re*stagäl aff tesse hwseno, äll[er] p*re*bendo swa ath th*et* bliffw*er* äffw*är*delika jmpetrabile när nokor döör h*är* wth, Jngen war th*e*n riker äll*er* fatigh*er* j swärike som wille kostwäria en päni*n*g wppa ath wi*n*nath j gen, Än nw fi*n*nas wäl ma*n*ge som hwsith wilya haffwa, swa plägha oräthwise me*n*niskior ey wandha hwa kona ägh*er* äll*er* he*n*ne födh*er* om winthre*n* när the fa myölkena wm so*m*mare*n* aff henne, Th*etta* hwsith är ey gäl äll*er* p*re*benda. wta*n* swa eghith hör*er* til watzst*ena* clost*er* som a*n*nor godz clost*re*d ägh*er*, oc thy satthos altidh w*är*dzlike lekme*n* j försto wphoffweno aff clostreno h*är* til ath regera hwsith oc ey p*re*ster, Swa war oc senaste her pädhar henrici lekma*n* hiith sändher aff co*n*we*n*teno som war oqwämer til ath warda p*re*st*er*. thy han war ma*n*drapa*re*, oc swa reger*a*de han hwsith ma*n*gh aar til thes konwngh Cristiärn ko*m* hiith til rom, Han

war hördh*er* m*ädh* paffwano*m* oc flyde ho*n*om loff til ath warda p*r*e*s*t*er* oc jngenstadz messa wtha*n* h*är* j hwsith Än gwd hans syäl förlaty han giordhe oc ena misg*är*nin*g* moth waste*na* closter som andr[e] haffwa oc giorth th*ä*r hwsith haffwa r*e*gerath som jak haffw*er* läsith th*är* he*m*ma j clost*er*se*n*s annalibus oc tänkiobok, Jtem ärw oc somlike j swärike th*är* tä*n*kia oc mena ath · th*e*n warfrw päni*n*gen äll*er* sancte birgittes päni*n*gen. som giffz til watzst*ena* clost*er*. äll*er* romske päni*n*gen som ko*m*bir til domkyrkiorna. ko*m*bir hiith til th*etta* hwsith som aldrigh ko*m*, oc ey häll*er* bör ath ko*m*ma, thy reuelacio ey th*et* j*n*ne hald*er*, äll*er* the ma*n*ga konw*n*ga b*r*effwe*n* th*är* wppa giffwen ärw, fför*e* hwilke*n* warfrw päni*n*g daglika wppehaldz stoor syälarökth j watzst*ena* enka*n*nelika th*är* för*e*, Oc swa menar förnämde här jöns ath för*e* th*e*n päni*n*gen är hwsith en p*r*ebenda th*är* m*ädh* stiktadh hallandi*s* sina gissan för*e* sa*n*nigh. oc wpreser th*är* wm lites. oc kiiff, Äpth*er* th*et* swa är alth j sa*n*ni*n*gh som försc*r*iffwith standher, oc mykith meer wm th*etta* fatigha sancte birgittos hwss h*är* j rom, Bidh*er* jak ödmywklika alla andelika oc w*är*dzlika p*r*elatha biscoppa oc ärligha h*er*rar ridda*ra* oc menogha rikese*n*s radh j swärike ath the w*är*dogas sc*r*iffwa hiith til förnämda h*err* jöns magnj aff skäni*n*ge bywdha*n*di*s* oc bidya*n*di*s* ho*n*om jnthe hindra mödha clandra äll*er* qwälya th*etta* sancte birgittes hwss ythermе*ra* göranди*s* th*är* wppa kosthnadh oc rikese*n*s jnbygg-iaro*m* th*är* m*ädh* skadha. oc riktandi*s* cortisanos, Annars rädi*s* jak ath theth skeer som sc*r*iffwith standh*er* Nec mihi nec tibi etc[ra] Hwilkith gwd

förbywde, Jak haffw*er* wäl fautores h*är* j rom, oc är jak jnthe ärolöss m*ädh* th*et* jak bär kappo*na*, Jak weth wäl th*e*n tw*n*ga som rikith haffw*er* ath bära, oc thy ka*n* jak ey hyälp bedhas til nokra bygni*n*gh aff rikeno. Än tha ath aff them förmero lagha kiffweno som war wm hwsith jak haffw*er* än ath bethala fira hwndrada ducata, förwtha*n* th*et* th*e*m bartollus skal haffwa, wm han kan th*et* faa etc[ra], Jak hoppas ath co*n*wentith glömer snarth alth th*et* so*m* clostred haffw*er* kostad h*är* wppa oc ko*m*bir alth j ena godha mattho m*ädh* edhras allas rikese*n*s radz sc*ri*ffwilse ath fienden stä*m*mer oc wändh*er* ath*er* ath kiiffwa gwdy til hedh*er* oc sancte Birgitto, oc fatiko*m* me*n*niskio*m* til hwilo oc bestandh oc roligheth Sc*ri*ffwith j rom Arom äpth*er* g*u*dz byrdh 1512 sexta die mensis octobris

Jta est Ego frater Petrus magnj de monasterio Vatzstenensi quod protestor manu propria jn euidenciam premissorum

(Efter orig. på papper i Riksarkivet. Spår af ett sigill finnes.)

5.

1512 d. 6 okt. Rom.

Jhesum christum til helso oc lydno*n*nas äpth*er*fölgilse Kära mod*er* abbatissa fadh*er* Confessor oc alle systra oc brödh*er* j gwdy w*är*doge*n*s witha

th*et* jak oc my*n* m*ädh*brodh*er* h*err* p[etrus] j[ngemari] ärwm helbrigde gwdy warj thes loffwadh*er*, oc fingom wj brödra*n*nas adhenastha sc*ri*ffwilse m*ädh* tessom b*re*ffwisara aff norge är, j hwilko*m* sc*ri*ffwilse j rördh*e*n wm nokor b*re*ff som sändh ärw aff watzstena som lydha wppa bertils wägna etc^ra^ oc aff th*e*m haffwo*m* wj jnthe än meer vnderst*a*ndith oc ey ärw än framko*m*myn, Jtem wm nokra personas vagabundas. hwar th*et* är withom wj jnthe, h*är* ärw jnge ko*m*pne, Jtem wm nokra p*re*sc*ri*pc*i*on äll*e*r häffdh etc^ra^ Swa pwnctatim tok [. . .] j breffweno articuli, och wito*m* ey hwar th*et* lydh*e*r wppa, Än moth häffdh skwlle klost*er*sens ä*m*betis men altid haffwa til sidz at göra p*ro*testac*i*on auctenticam wnd*er* my*n*dogh jnsigle, oc b*re*ff när the waaro pa tingh äll*e*r til rätto wm nokor clost*er*se*n*s ärande när the fingo ekke ändogh swar wppa dom äll*e*r lagh. tha matte ära*n*dith hä*n*gia oc ald*ri*g worde prescripcio, Oc th*ä*r göre*n* ena formam alme*n*nelika til. När ärandit ko*m*bir hith tha wil jak försporyas wm remedium th*ä*r til, Possessor male fidej etc^ra^ th*et* är jw plåghath hyälpa, Jtem som jak sc*re*ff edh*e*r til m*ädh* hans sc*ri*ffwa*re* aff linköpw*n*g om hwsith oc m*ädh* swen swarffwa*re*, hwrw h*err* jöns magnj aff skäni*n*ge wil litige*ra* pa hwsith, oc nw sägh*e*r här jöns sigh wilya wppehalla eth aar wm kri*n*gh oc ey th*ä*r förjnna*n* meer litige*ra* än tha ath wj gi*n*gom til rätta halland*is* nokra terminos jn audiencia causarum rote, oc wil han sc*ri*ffwa edh*e*r til forhörand*is* om j wilye*n* ho*no*m anthwardha hwsith, jak menar oc tror th*et* j haffwe*n* offtha h*är* wm tilförna wnder-

standith hwath mith raadh är och mik synes. oc täslikis haffwen wthrönilse hwath j haffwen oc waara föräldra j clostreno aff wärdzpresta regeran oc styrilse här j hwsith haffwa warith, Scriffwer jak raadhandis edher ey anthwardha hwsith j wärdzpresta hendher. tha moske maghen j äller nokor tänkia ath jak gör thet förty jak wil här syälffwer bliffwa oc ey hem til clostred j geen säyandis ath jak wil haffwa swa langth grimoskaffth som jak är nw wan, Tha likowäl lather jak then sagona ga för sigh, oc när jak wardher kalladher wndher lydno skal wäl komma til röno, oc snarasth sagth. Mith raadh är thetta ath j haffwen här jamlika twa brödher standande som hwsith regera, Jak wil förwärffwa thär priuilegium wppa vm edher täkkis oc then som förstandare är kalles commissarius tocius ordinis, oc han begange hwath ärändhe ordinj tarffwas här j room. Oc thy screff jak eth wppeth breff til rikesens radh klaghandis som j maghen läsa, oc wm edher täkkis thet affscriffwa före äffthertal oc sändha til rikesens raadh ath förnämdhe herr jöns matte faa scriffwilse oc förbywdas göra nokoth clandher wppa hwsith, Ey wil jak thet han skal nokoth radha j hwsith äller regera swa länge jak är här j rom, wäl wil jak wnna honom en kammara j hwseno wthan päninga äller legho swa länge til thes han taker doctoratum som han haffwer aktadh, Än föresee sigh syälffwer kosthen, Jtem jak haffwer nogh mangh gäl ath bethala oc läggia wth wppa hwssens wäghna som edher är witherlikith. Oc thy wille jak nödogher wtgiffwa manga päninga j lites oc kiiff, Än kan thet ey

a*nn*ars wara tha wil jak brwka laghen oc rätth*e*n som böryadh*e*r är oss j mellen, Oc hwath hell*e*r jak tappar äll*e*r windh*e*r haffw*er* mik jnge*n* nokoth före kasta. Wthan göra ärlika oc swara dyärfflika, Jtem haffw*er* jak jnte än wthtakith the xxx rinenses som h*err* jon aff wpsala h*är* jnsatte thy jak weth jkke wm the ärw th*är* hema bethalade, wtan vij gyllene tok jak oc ey meer H*är* bed*is* jak enka*n*nelikith swar wppa, skwlle än pape*re*th gälla en ducat th*är* til, thy mik led*is* nw swa offtha sc*ri*ffwa th*et* sa*m*ma, Jtem annor tydhande th*är* nokoth m*är*kelike*n* ärw nw edh*e*r tilsc*ri*ffwa*n*d*is* ärw ey wppa färdhom wtha*n* scisma som jak sc*re*ff til förna m*ädh* swen swarffware aff watzst*ena*, jak anthwardadhe ho*no*m oc nokor b*re*ff som skullo til nästhwedh j danma*r*k hwilke*n* so*m* waro fw*n*nen pa wäghenо*m* iiij dagxledh*e*r fran rom oc fördh hiith til rom j gen oc th*e*m fingo nokre se j enno h*er*bärge som kä*n*do mik oc swa fik jak th*e*m j geen, Hwar the a*n*dro b*re*ffwe*n* til edh*e*r waro sändh ärw äll*e*r han, weth jak jnthe aff, Takkar jak edh*e*r alla oc hwarya k*är*lika för*e* E M som j älske*n* j gwdy oc ledh*e*n j rätta wäghenо*m* til sin gwdh h*er*ran Jhesum christum. hwilko*m* jak edh*e*r alla sa*m*man Befallar äfw*är*delika oc mik wndh*e*r edhra böner oc gwdelika förskwllan, oc giffwe*n* swar lata*n*d*is* ho*no*m fa rikese*n*s radz b*re*ff som jak begärar, oc hörens för*e* wm han haffw*er* sc*ri*ffw*i*t til nokra h*er*rar som skwllo p*ro*curera ho*no*m edh*e*rth sa*m*tykke wppa hwsith, Oc gören som edh*e*r synes ath bästh kan wara oc bestande-

likith framdel*is*, Sc*r*iffw*i*t j rom Anno dominj 1512 vj dagh*e*n j octobrj

Brodh*e*r Pädh*e*r mans*on* aff watzst*ena* clost*er* nw förstanda*re* j sancte Birgitte hws Allas edhre ödhmywke tyäna*re* oc brodh*er*

A tergo:

Religiosis personis domine Anne ficconis Abbatisse Patrj Nicholao raffwaldj confessorj generali ceterisque fratribus et sororibus monasterij Vastenensis ordinis sancti saluatoris jn regno Suecie Suis mayoribus et dominis hoc humiliter

(Efter orig. på papper i Riksarkivet.)

6.

1515 d. 15 febr. Rom.

Jhesum christum til helso oc lydno. Werdogens witha Kära Modh*er* Abbatissa Fadh*er* Confessor oc Al älskelike*n* syske*n* j gwdy th*et* jak oc myne m*ädh*brödh*er* H*err* P[etrus] j[ngemari] oc H*err* L[aurencius] b[enedicti] maghom wäl gwdy warj thes loff. Jtem Haffde jak sänth brod*er* Lar*ens* b[enedicti] til warth clost*er* j janwa [ɔ: Genua] hwar han stod j xxxj vikwr, oc m*ädh* sc*r*iffwilsom kallade jak ho*no*m ath*er* hith j geen oc kom förste dagh*en* j februarij manadh, Oc sägh*er* han ath thä*r* är ganskans god regla göma. stoor rolek oc gwdeliken styrzla etc^ra^ Jtem gissar jak th*et* h*err* P[etrus]

j[ngemari] aktar sigh til wägh*e*n j so*m*mar *mädh* g*u*dz hyälp. Han haffw*er* alla syna wmhoxan wppa sancte katherine ärande hauffth oc än haffw*er* wäntand*is* ath en dagh giffw*er* th*et* som mangh aar haffwa nekath etc^{ra} Jtem haffw*er* jak jngh*e*n sc*ri*ffwilse fangith fran edh*er* sidhan j fyordh the som waro sc*ri*ffwin viij mensis may, Oc haffw*er* jak offta sc*ri*ffwith edh*er* til th*et* h*är* staar wäl til j hwsith oc wäl förbätras daglika gwdy til heders, Oc än tha ath jak g*är*na ware hema j clostreno. tha likowäl wil jak ey neka ath haffwa än nokon tidh omak h*är* wppa th*et* ath alth matthe ko*m*ma än til ythermer*e* stadga och förbätrilse. wm edh*er* swa täkkes oc ey a*n*nars Jtem haffw*er* jak jngen enka*n*neliken ärande edh*er* wnderwisa pa thessen tidh wthan som jak haffw*er* förra edh*er* tilsc*ri*ffwith. Edh*er* alla oc hwarya h*är* m*ädh* gwdy befalland*is* oc mik wndh*er* edra gwdelika böner Sc*ri*ffw*it* j rom 1515 xv dagh*e*n j februarij manadh,

Alla edre ödmywke tyänar*e* h*är* j sancte Birgitte hws j Rom Brodh*er* P. M.

A tergo:

Religiose et venerande matrj Domine Anne fickonis Abbatisse Patrj Johanni mathie Confessorj generali ceterisque conuentualibus monasterij vastenensis ordinis sancti saluatoris in regno suecie preceptoribus dignissimis

(Efter orig. på papper i Uppsala Univ.-bibliotek.)

7.

1516 d. 5 april. Rom.

Jhesum christum til helso Kära modh*er* Abbatissa Fadh*er* Confessor oc alle älskelighe wener j gwdy w*är*dogens witha th*et* jak fik edhor sc*ri*fwilse nw j dagh som är fämthe dagh*en* j aprili manadh hwilken sc*ri*ffwin waro j wastena j fiordh xxiiij octobris. hwilke*n* breff waro alth förga*m*mwl thy the hafdo warith j wäghenom maxan j viij manadha, J hwilkom breffwom j läggen stora byrdh wppa mik ä hwath ändha th*et* kan gripa, Som j haffwen wnderwisth förnämpth och tilkallath ordensens p*er*soner halla skwland*is* capitulum generale j Marie foresth wpa sancti Pädars aduincula tidh etcra Thimen är mik ganska stäkkotter til ath nokoth h*är* jnnan förw*är*ffwa oc begaa, Oc theslikes fryktar jak ath clostren haffwa oc jngen wnderwisilse fangith aff tesso försambli*n*gh thy hwnda ätha wp a*n*nars ärande. Tha likowäl gissar jak ath th*et* ware tarfftelikith ordinj. Hafde thimen warith längre ath my*n*sto eth aar, Män jak wil göra th*et* bästa gwd giffw*er* nadhena til. oc tilfällen giffwa äffth*er* lydhne*n*nas bwd, Jtem Som j sc*ri*ffwen wm mare magnum etcra wäl with*en* j ath jak hafw*er* th*et* jnthe oc thy är mik onth th*ä*r wm nokra förtanka hafwa, wthan nokra andra faa bwllas haffw*er* jak h*är* de priuilegiis nostris, Än th*et* jak las aff th*em* hema j wastena wara*n*dis är mästh förgätith, Jtem til tättha ärandith, skvllen oc j haffwa giffwith mik

til kä*n*na m*ädh* edrom sc*ri*ffwilsom hwath edh*e*r synes nyttogasth wara til ordansens bestandh oc rättilse etcra, Än j sc*ri*ffwen tre äll*e*r fira radh*e*r oc th*ä*r m*ädh*. Tu autem etcra Wthan swa är ath the i mariencron closter haffwa m*ädh* förakth giorth hynder pa edhra jnformacionem, thy the sändo mik fira breff som waro fran eder sändh, oc sc*ri*ffwo mik til ena lingulam Swa lydhand*is*. Fateor erubescimus pater amande nostram negligenciam, quam forsitan egre feres. et quidem digne missiua principalis tibi a patribus tuis directa et sigillis vtriusque conuentus munita et clausa de manibus nostris elapsa est. quam exacte per omnes fere monasterij officinas querentes jnuenire nequiuimus Vnde vltra quam credj possit consternati. variisque suspicionibus agitati Hoc ipsum jntimare dignum duximus. obsecrantes per uerbi dej jncarnacionem vt nobis ignoscas. quia nouit omnium cordium jnspector deus non ex proposito aut voluntate nostra jd euenisse, Hoc illi Jtem var här en brodh*e*r af nadendals closth*e*r som heth*e*r michael oc foor hädan xxvij Marcij oc sc*re*ff jak m*ädh* ho*no*m sendand*is* edher eth *tra*nsu*m*pt aff eth brefue apostolicum oc a*n*nor ti*n*gh oc br[e]ff etcra Jak wiste jnthe tha aff tesso capitulo oc jnthe hafde ha*n* hörth th*ä*r aff j clostro*m*men th*ä*r ha*n* haffde framfarith oc warith j ma*n*gom war ordans clostro*m* oc j somligo*m* war iij oc somligho*m* fira nätth*e*r, The hafdo jw nokoth ord talath wm th*et* capitulum hafdo the*m* with*e*rligith warith th*ä*r aff Jtem the iiij brefwen jak fik waro tessen Forsth eth breff yppeth m*ädh* tw jnsigle som skwlle wa*ra*

makthbreffwit til ath halla capitulum hwilkith brodh*er* ärlandh hafw*er* sc*ri*ffwit, Th*et* a*n*dra är conwenthe*n*nas breff wndh*er* Syst*ra*nnas ath enast jncigle. hwilk*i*t brodh*er* Johannes nicolaj hafw*er* sc*ri*ffwit, Th*et* tridye war brodh*er* nicholaj amundj, Th*et* fiärdhe brodh*er* Erici beronis bref, Annor sc*ri*ffwilse haffw*er* jak jngh*e*n fangit fran edh*er* sidha*n* j fiord *mädh* h*err* jogh*e*n erici aff vpsala war hith äpt*er* ärkebiscoppeno*m* etc^ra^ Framdelis magh*e*n j witha th*et* h*är* sta*n*dh*er* wäl til pa hwssens vägna oc wj ärwm wäl helbrigde gwdy warj thes loff, Oc haffde jak aktath mykith bygth h*är* nw j aar Än mädhan jak skall tessa resona nidh*er* fara til th*et* capitulum tha wardh*er* jak wpsätya bygni*n*gena til eth a*n*nath aar wm gwd wnner mik liffwa swa länghe, Jtem jnthe sc*ri*fwen j aff H*err* pädhar jngemarj hwath j hafwen hörth aff ho*no*m. ha*n* sc*re*ff mik til aff lybech j fyordh circa festum Sancti michaelis, oc sydan hafw*er* jak jnthe aff ho*no*m wnderstandith hwar han är, Haffde han wnderstandith aff th*etta* capitulum, tha matte han th*ä*r ko*m*mith til *mädh* pa edhra wägna, Ha*n* hafw*er* mykith omak giorth sigh för ordansens wägna än tha somlighe räkna th*et* jnthe wara, Jtem jnthe sc*ri*ffwen j hell*er* hwar bartollus är then etc^ra^ Jtem haffwer jak wnderstandit ath brodh*er* ärländh är p*re*ster oc brodh*er* lar*ens* erici skal snarth wardha p*re*sth*er* hwilkit mik tykker wäl wara, oc gören th*em* alla sa*m*man til p*re*stha. oc take*n* jnga lekbrödh*er* jn wthan the som qwäme ärw til ath wardha p*re*sthe Swa kw*n*na the mera hedh*er* göra gwdy oc sigh syälffwo*m* gawghn oc tyäne hwar

a*n*drom, ko*m*bir jak hem jak wil swa snarth tyäna enom aff th*e*m til messo som the mik. Oc tror jak ath tha skwlle wardha bätre roligheth, Thy tesse manghe secte som ärw j war*um* ordan göra mykith onth wj ärw*m* faa til taleth, oc ma*n*ge secte. som är p*re*st brödh*er*. dyaconi. lekbrödh*er*. korsbrödh*er*. focarij. oc än eth a*n*nath slagh m*ädh* brödh*er* wthanför*e*, wm hwilka priuilegia tala, Oc thessen rotanskap*en* dogh*er* jnthe, Thy lekbrödh*er*na säya sigh wa*ra* försmadha aff p*re*sthbrödh*er*na oc bindha bandh, Jtem ewangeliste seya sigh wara försmadha oc göra sig ma*n*ga fantasias. Quia nullus sua sorte contentus, thy dyäffwllen pwstar j askona starkligha nogh, Jak sc*ri*ffw*er* edh*er* th*etta* sine omni parabola, Thy j blandh jhesu christi tyäna*ra* som swa mange waro som j war*um* clostro*m* skwlo wa*ra* persone war ey swadana differencia, thy the waro ey wtha*n* apostoli. oc discipuli vt patet de 68 c Cor episcopi. et in fasciculo temporum recitatur. Jtem Ärw nokre the som ekke ärw lärdhe tha lägge sigh win wppa ath lära. thy jngh*e*n är för ga*m*mal til ath lära, thy nar j haffwen twa män so*m* ella badzstwffwona oc co*n*we*n*th stwffwona, tha är all tyänisth giordh, th*et* a*n*dra gör*is* per ordinem, oc alle sywnge j koreno*m*, oc kw*n*na ey alle syw*n*ga per artem? tha faa the wäl songh*e*n daghlika per vsum, Jtem hwilke ey trösta sigh til ath prädika tha skiffthe m*ädh* enom androm the tyänistena, Th*etta* är ey strax giorth wtha*n* jak giffw*er* edh*er* kä*n*na hwath mik synes wara til rolek, Tha haffdo ekke lekbrödh*er*na förkasta p*re*stommen th*et* the skwla bära wndan th*e*m när th*e*m

ko*m*bir siwkdombir til äll*e*r allerdomsens wanskilse, tha sagde sigh jngh*e*n wara försmadhan, Systrana tyäna alle per ordinem sin j mällen, oc ärw wäl til fredz th*ä*r m*ädh*, göre oc swa brödherna, Jtem halles ey tha capitulum wm torsdagana särdelis m*ädh* pr*e*sthbröderna oc särdel*is* m*ädh* lekbrödh*e*rna, Oc ey lägge sigh swa alle ath weniam tha, thy th*e*n som gör emendam jn choro tangendo pauimentum pro errore paruo, äll*e*r pro tardancia före högha altarit jnclinatus, ho*no*m tarffwas ey a*n*nan tid giffwa sigh skwllogha*n* th*ä*r för*e* jn capitulo, wtha*n* sithie stilla wtha*n* veniam, än tha at goth är rädas th*ä*r wara synd som jngh*e*n synd är, Ån the skwla sithia qwarre jn capitulo wppa th*et* ath the som sigh giffwa skwlloga oc altid storliga bryta magha th*ä*r aff mera neso haffwa ath the altid skwla liggia ad veniam ensambne, oc th*ä*r m*ädh* drägas the fran th*e*m syndhawanano*m* för the blygznen, om gwdz k*är*lek ka*n* th*et* ey göra, Jtem til tidhande magh*e*n j witha ath nw är kesaren för mediolanum m*ädh* otalikith stadz folk, oc är troande ath th*ä*r bliffw*er* eth osäyelikith grympt slagh thy th*ä*r ärw starke oc mange pa badha sidhor, Hwath sidha*n* ka*n* ko*m*ma raadhe gwd, bidhien troligha th*et* tarfwas Sc*ri*ffwen offtaren oc hälsth swänsko Swa kan jngen wndersta th*et* vm the ko*m*ma j a*n*nars hendh*e*r, Edh*e*r här m*ädh* gwdy befallandi*s* äfw*är*delika, Sc*ri*ffw*i*t j rom Arom etc[ra] 1516 femte dagh*e*n j aprili manath. Läth*e*r brodh*e*r l[aurencius] b[enedicti] k*är*liga helsa edh*e*r alla:—

Brodh*e*r P. M. edh*e*r til tyänisth

j rom

A tergo:

Venerande et religiose matrj Domine Anne fickonis Abbatisse patrj Suenoni Confessorj generali ceterisque vtriusque sexus personis monasterij vastenensis ordinis Sancte Birgitte in regno Suecie suis mayoribus hoc humiliter

(Efter orig. på papper i Uppsala Univ.-bibliotek.)

8.

1518 d. 30 sept. Rom.

JHesum christum til ewiga helso oc lydno äpth*e*r hans bwdh Kära modh*e*r Abbatissa Fadher Confessor oc al älskeligh*e*n samsysken j gwdy Werdogens witha th*et* jak fik edhor kärliga sc*ri*ffwilse *mädh* boo timberman xx dagh*e*n i septembrj maanadh nw j aar hwilken sc*ri*ffwe*n* waaro j fiordh om sancti mathie afftan, j hwilkom j rördh*e*n wm nokor sc*ri*ffwilse som skwllo warith jnnelykthe j th*et* sa*m*ma breff, oc skwllo lyda wppa hwrw harmlika war ordans closth*e*r haffdo sc*ri*ffwith til wastena seyand*is* sigh wilya taka sigh eth a*n*nath closth*e*r för hoffwod closth*e*r etcra hwilka sc*ri*ffth jak jnthe fik etcra Än th*e*n tid the satto in actis capituli montis gracie [ɔ: Gnadenberg] ath jnge*n* skwlle förwerffwa capitulum generale wthan sex closthers samtykkio som ärw th*ä*r wth trykth. tha willo the ey haffwa wastena för hoffwod. wthan hell*e*r för en qwarters man, äll*e*r en siättungx ma*n*, Haffdo the tha stadgath swa ath wastenenses skwllo haffwa fwlla makth

kalla sa*m*man ordinem hwarth fämthe aar, äll*e*r tyonde til capitulum generale, tha haffdo the stadgath wäl, Nw wil th*ä*r fämtyo dwcata thil th*et* förwerffwa oc ryggia then stadfestilsen, oc thy haffdo the ey alsting*is* oräth äll*e*r skwld j th*et* ath the ey ko*m*mo til capitulum, En bwlla begik jak här lydand*is* wppa th*et* capitulum tha skwlle warith, Oc ena andra supplicacionem haffw*er* jak signeradha m*ädh* paffwa*n*s hand ath wastenenses magha sätia capitulum swa offta th*e*m täkkis oc tarwas j ordanen, Men th*ä*r fattas j the genkallilsen som skal wara moth th*et* förbod som sakth är oc giord*is* jn capitulo montis gracie, När jak faar the reformacionem signerada. wil jak latha göra minutam oc sända edh*e*r oc til a*n*nor war ordans closth*e*r hörandis wm th*e*m täkkis th*ä*r til hyälpa wthdragha bwllam oc honom halla, Jtem scr*e*ff jak nw til mariekron m*ädh* tesso*m* breffwisar*e* boo wm th*e*n bwllan mare magnum etc^ra^ Jak hoppas är han wäl ko*m*my*n* j theras händh*e*r tha förhalla the ho*no*m ey moth edhro*m* wilya, Än nw är ey tidh ho*no*m wthföra j th*etta* örlögh, Framdelis sc*r*iffwen j bidiandis th*et* jak skwlle förwerffwa nokra affgifth oc carenas til th*e*m som ko*m*ma j ma*n*wikth äll*e*r barnafastho etc^ra^ til hwilkith jak swarar, ath j haffwe*n* stw*n*do*m* alla syndha skwl aff gifth, stw*n*dom fle*r*e oc stwndom färre aar oc carenor, Nw är th*ä*r j landit swa dana wille ath the ey troo ath eth afflath är swa goth som a*n*nath ceteris paribus, hwat ejw säthz j alla bwlla thessen clausula, De jniunctis eis penitenciis misericorditer in domino relaxamus, oc ey göra the skälfang mellen the äll*e*r the penitenciam, oc hwar

som lagh*e*n ey göra skälfangh mällen nokor ti*n*gh. th*ä*r skwlom oc ey wj göra skelnad mällen, Än tha ath hostiensis raadh*e*r allo*m* halla the penitenciam som sätz, thy pina*n* är twngh j purgatorio etc^ra^ Nw j aar sc*r*eff en doctor aff sancti augustinj ordan nidre j tyskaland j eth stwdium som heth*e*r wittenborgh ma*n*ga conclusiones moth afflath och sände widarla wm kri*n*gh oc hith til paffwan, oc haffde paffwen ho*no*m han brende ho*no*m slapro. än han haffw*er* bakstandara, En a*n*nar doctor här j rom sc*r*eff swar th*ä*r moth äpth*e*r paffwa*n*s befalni*n*g oc th*ä*r han menthe lösa lykkiona giordhe han knwth*e*n, hwilka materiam jak sändh*e*r edh*e*r m*ädh* tesso br*e*ff, Jak haffw*er* läsith hwrw afflath böryad*is* försth oc är lösgiordhadh*e*r grwnd, Än penitencia th*et* är tryggasthe wägh*e*n th*ä*r wil jak döö wppa, Thy alle wilya haffwa ribalda werk, Jtem jak begik eth brewe apostolicum som lydh*e*r til allan ordane*n* oc jnnehall*e*r try aar oc tre carenor men th*ä*r star jnthe offer j wthan gwdelika böner för alla kristhna syäla, aff hwilko jak tilförna sände edh*e*r copiam, Än jak tror th*et* är ey mykith allo*m* taknämelikith, oc thy syw*n*gen j ey the seqwenciam, dies jre dies illa etc^ra^, Oc sändh*e*r jak edh*e*r copiam j th*etta* br*e*ff wm j haffwe*n* ey fangith he*n*ne til förna etc^ra^ Jtem wm hwsith w*er*dogens witha ath j fiordh bygde jak nyo camara oc hwälffde twa källara j jorde*n*ne här j hwsith aff hwilko*m* jx camaro*m* twa ärw hwelffde än tha ath a[l]sting*is* mwrg*är*ni*n*gen är obetaladh, Tha hoppas jak kw*n*na snarligha betala, oc nw th*e*n delen j gardeno*m* som är til krydde-

gardh*e*n standh*e*r til spryngs, jak wil och redha mik til ath spri*n*ga hädan lathandis my*n* äffterko*m*ma*n*da haffwa nokoth til ath byggia oc thy sc*re*ff jak edh*e*r til wilyand*is* hädan, oc än nw sc*ri*ffw*er* oc bedes hemkallas, oc ware*n* th*ä*r j förtänkthe hwem j h*ä*r wilye*n* haffwa, Men skal jak h*ä*r bliffwa til all*e*rdo*m*sens lamheth äll*e*r krankdom ko*m*mer mik til, tha wil jak här döö, oc ey liggia pa a*n*nars hendher th*ä*r hema oc höra mor äll*e*r knor när jak ey mäktade göra myn ämbethe, thy jak veth äll*e*r gissar ath j wilyen ey nythya äll*e*r brwka th*et* brewe apostolicum som jak förw*är*fwadhe aff paffwano*m* ath brödh*e*rna matto jntaka andra för th*e*m som obotelike*n* krankdo*m* haffwa, äll*e*r ärw wthgamble, äll*e*r wthsändas, oc th*et* h*ä*r maga altid twa sta*n*da j rom etc^{ra} Aff hwilko brefwe jak sänder edh*e*r sa*n*na copiam de verbo ad verbum som th*et* lydh*e*r, The a*n*dra copia som jak sände til förna war äffth*e*r minutam, thy jak haffde ey än tha lösth brefwe de secretaria pape, Jtem wilye*n* j oc befälla th*e*m brödhro*m* j hiith sänden anama räke*n*skap aff mik aff alth th*et* jak haffw*er* wpbwrith aff re*n*tho*n*ne j förno*m*stoga ma*n*nas he*n*dh*e*r, tha wil jak ho*n*om göra Täkkis oc edh*e*r th*ä*r hema räkna alth oc öffw*er*see, Jak är redho, Thy dagh fran dagh haffw*e*r jak sc*ri*ffwith hwath jak haffw*e*r wthlagth etc^{ra} äll*e*r wpbwrith oc för hwath äll*e*r hwrw är förtärth, haffde jak kw*n*nith giorth wänth hwar päni*n*gh j hw*n*drada gyllene til hwssens bätring th*et* haffde jak g*är*na giorth, Än jak haffw*e*r tapath borth aff brewerano*m* psalmum 132 oc thy bedhes jak hemkallas in nomine

jhesu christi, Jak är wäl helbrigde til lika*m*men gwdhy warj th*ä*r för*e* tak och thyänisth. hwilko*m* jak edh*e*r alla oc hwarya befallar til ewighen tidh, oc mik vndh*e*r allas edhra gwdhelika böner, Sc*ri*ffwith j rom Arom etc^ra 1518 yth*e*rsta dagh*e*n j septembrj maanath

Allas edhre ödmywke tiäna*re* Brodh*e*r
P M förstanda*re* j sancte Birgittes hws
j Room

(I brefvet finnas här inryckta kopior af tvänne latinska påfvebullor af resp. 17 juni 1516 och 1 dec. 1514. De finnas aftryckta i *v. Troil*, »Skrifter och handlingar til uplysning i svenska kyrko-. . .historien», D. 5, 1791, s. 338—343. — Brefvet fortsättes därefter sålunda:) sid. 2

Tesse försc*ri*ffne twe*n*ne copie lydha ordh fran ordh som originalia hwilka jak wil syälffw*e*r hem föra när gwdy täkkis th*et* ka*n* skee, Jak haffw*e*r förstandith ath brodh*e*r pädhar jngemarj är j danmark j war ordans klosth*e*r oc kan ey hem ko*m*ma för örlögith Jak takkar hono*m* för th*et* han m*ädh* mik war j sy*n*ne reso, Han haffw*e*r haffth stora mödho oc mykith arbedhe hwilkith ganskans faa kw*n*na besinna äll*e*r tänkya gwd warj hans lön äfwärdelika, Jak wndrar storlika ath ha*n* swa orkar länge widh*e*r tolkith arbedhe, Hwilan tarffwas ho*n*om wäl etc^ra Jtem skal jngen wndra hwj jak förw*är*ffwadhe ath brödh*e*rna matto jntaka för the som kränkthe ärw äll*e*r warda m*ädh* sywkdom thy jak my*n*nes brodh*e*r torsten. brodh*e*r jngemar brodh*e*r erik oc fle*re* teslikis jnthe kw*n*no göra j klost*r*eno j ma*n*gh aar, hwilkas syäla g*u*d haffwj, Oc när so*m*me ärw wthe ath p*re*dika oc so*m*me

läsa m*ädh* th*e*m sywkom, oc so*m*me skötha systro*m*me*n* j sc*ri*fftamall, swa standa twaa j tre hopa j koreno*m*, Th*et* ornerar oc prydh*e*r ey wäl clostridh, Thy skal th*et* jngen förkw*n*na äll*e*r wndra, oc ey taka til widh*e*rwilya th*et* g*u*dz hedh*e*r ökes oc klostersens teslikis, Jtem jak förw*är*ffwade eth brewe apostolicum sub anulo piscatoris för än jak nidh*e*rfoor til Colne til ath th*ä*r faa reliquias. som jak oc th*är* fik, oc haffw*er* jak th*e*m nidh*e*rsath ther nidhre til gömo til thes jak hem far syälffw*er* wilya*n*d*is* th*e*m hemföra til wast*ena*, Jtem brod*er* Johannes nicolaj diaconus sc*re*ff mik til ath jak skwlle betala ma*n*ga gyllene oc dwcata oc mangh br*e*ff sollicite*ra* som edh*e*r with*e*rlikith är etc^{ra} Jak kan ey a*n*nath swara th*är* til wtha*n* wisar ho*no*m sid. 3 | til the godha men h*är* äpth*e*r mik ko*m*ma*n*da ärw til ath styra oc regera th*etta* hwss, jak haffw*er* mykith betalath som war widh*e*r lx ducatos in auro för än jak fik jnstrwmenta j geen som lydha pa hwsith, Men til ath ransaka hwilken som bethaladhe registrwm är langer circuitus, thy officium notariatus haffw*er* warith salth ma*n*gom sinno*m* sidha*n*, oc haffw*er* han ekke notarij qwittanciam oc handhsc*ri*ffth ath han the päni*n*ga wpbar aff hono*m* tha talar han faafängelika, jn prothocollis äll*e*r registris finnes ey tolke*n* betalni*n*gh thy notarius lath*e*r ey registrum fran sinne handh för än han är betaladher oc thy tarffwas ho*no*m th*et* ey sc*ri*ffwa jn registro, Jterum valete

A tergo:

Venerabilibus et Religiosis personis Domine Anne fickonis abbatisse Patrj Suenonj Tordonis confessorj gene-

rali ceterisque personis Monasterij Vastenensis ordinis sancti saluatoris lincopensis diocesis in Regno Suecie suis di[gnis]simis preceptoribus hoc tam h[umilit]er quam deuote

(Efter orig. på papper i Uppsala Univ.-bibliotek.)

9.

1519 d. 12 aug. Rom.

Jhesum Christum til ewigha helso, Kära modh*er* abbatissa Fadh*er* Confessor oc alle älskelige sysken j gwdhy w*er*dogens witha th*et* jak oc brodh*er* lare*n*s ärwm helbrigde, oc alth här pa hwsens wäghna sta*n*d*er* j godho mattho gwdy warj thes loffwad*er*, Jtem än tha mik jnthe bristh*er* äll*er* fattas til lika*m*sens wäldagha här j rom tha likowäl sc*r*eff jak edh*er* til begärand*is* hemkallas til klöstrid oc än nw theslikis begärar, Men j wanwördh*e*n ath giffwa swar, äll*er* hwrw th*et* tilko*m*bir, thy fran wastena maghen j snarlikan hiith sända breff, wm j willen th*e*m beställa m*ädh* nokro*m* som boo j wäxiö äll*er* skara, thy the j wäxiö boo beställa th*e*m m*ädh* sino*m* weno*m* som boo j rwthnaby Äll*er* the j lödhesa äll*er* skara til syna wener j wardhbärgh, oc the fara jdkelika til lybecham, oc thädha*n* föras breffwe*n* hyth snarlika*n* hwath häll*er* th*et* är örlögh äll*er* fredh*er* mellen riken, Men hwath häll*er* jak kan hemko*m*ma äll*er* ey kallas wardhe gwdz oc edh*er* wilye, Tha likowel skwlen j oc edhre äffth*er*-

ko*m*mande j wastena klosth*er* th*et* swa altid förtänkia ath the hiith sändas ath regera th*etta* sancte Birgittos hws skwla ey ath enasth för hwssens skwld hiith sändas oc här standa, wta*n* jamwäl för*e* wastena klosters oc allan war orda*n*s bestandh oc bästha hith sändas, ey tha likowäl här förlänge bliffwande, wthan när the här haffwa nogh wthrönilse fangith kalles ath*er* heem til klost*r*ed j geen, thy th*et* bliffw*er* klost*er*sens nytto oc hedh*er* haffwa nokra men som ärw förfarne j mongo*m* ärandhom thy wastena klosth*er* haffwer ey a*n*nor tilfälle wthsända sina p*er*sonor til stwdera som a*n*nor kloster oc domkyrkior göra, oc th*e*m sidhan hemkalla, oc hälsth thy wi haffwo*m* th*et* swa förmath ath här magha twa brödh*er* standha jamlika oc förw*är*ffwath aff paffwano*m* Jtem som jak sc*r*e*ff* edh*er* til j fiordh hwrw en Cardinal ponsettus kallade brödh*er* aff warth ordans klosth*er* pa*ra*dis som är vidh*er* flore*n*s oc the foro til neapolim byggia skwlandis th*ä*r eth warth ordans klosth*er*, Men the waaro th*ä*r eth halffth aar j storth arbedhe byggia*n*d*is* ena lithla kyrkio j neapoli oc swa wille cardinale*n* jnsäthya th*ä*r xij w*är*dz p*r*esth*er* til ath halla tidhag*är*dena oc reg*era* oc ey wan ordan, thy han ey haffde makth giffwa nogh rä*n*tho til war ordans p*er*sonor, han gaff paffwanom fämtyo twsandh ducata före ath wardha cardinal, oc thy foro ath*er* brödh*e*rna hem til florens j gen öffw*er*giffwa*n*d*is* the bygny*n*gena, Framdel*is* för thidhande maghe*n* j witha ath konw*n*ghe*n* aff hispanie landh konw*n*gh karl, som är drothny*n*ge*n*nas brod*er* j danmark är waldh*er* til keysara,

hwilkith jak gissar ath nokre j swärike göra th*ä*r aff nokra stora gissan rädhand*is* ath han skal nokoth bestandh göra konw*n*geno*m* j danma*r*k moth swärike etc^{ra} oc thy sc*r*iffw*er* jak thesse*n* pw*n*cthen wilyandis wndh*e*rwisa edh*e*r ath swenske men torffwa jnthe rädhas för*e* ho*no*m, thy ha*n* haffw*er* meer beställa j tässom landom än han mäktar bestyra äll*e*r gena aff sino*m* eghno*m* fiendom, th*et* wndh*e*rwisen tryggelika w*är*dzliko*m* h*er*rom som rikeno wilya wäl, tha jak j swärike war gissadhe jak som en fane ath keysara döme haffde mykith warith oc ropadhe th*ä*r wm pa p*re*dikostoleno*m* bidya*n*d*is* th*ä*r för*e* som en daare etc^{ra} swa göra ma*n*ge andre th*ä*r j swärike teslikis so*m* the waro th*ä*r til pliktoghe ey withand*is* a*n*nath än wndy kesareno*m* borde wa*ra* all w*är*len etc^{ra} hwilkith ekke är, thy han haffw*er* jngenstadhes lydhno pa kesara dömithz wäghna, Jtem jnthe är th*et* som swa mykith waare tarfftelikith j swärike som th*et*, ath th*e*n wälbyrdoghe h*er*ren h*err* sten krönadhes til konw*n*gh j swärike, Jak wndrar hwj the th*et* swaa förhalera äll*e*r hwj han ey wil bära konw*n*gha nampn öffw*er* swärike. äll*e*r hwath som th*et* förhindra, Jtem haffwa ma*n*gh conwänth aff war ordans clostro*m* sc*r*iffwith mik til spöryand*is* när capitulum generale skal hallas j waro*m* ordan, oc jak wisar th*e*m til Acta capituli montis gracie m*ädh* hwilko*m* the sigh orsäktadho fran maryoforsth th*ä*r jak war, Men matte jak säya santh, th*e*n articulum stadgadho the swa [som] the kw*n*no, oc ey swa som the skwllo äll*e*r tarfftelikith war, oc än thes meer foro the wille takand*is* paffwa*n*s stadhfästilse pa

th*et* the fakw*n*nelika stadgadho bindand*is* sigh th*ä*r the waro frij oc löse. ey aktand*is* hwath the giordho, Men jak ma nw sköth säya som myne förfädh*er* j wastena sagdho, mith glas är lwpith. bestellen j seghlith som ären wnge etc^{ra} Jtem wm h*err* pädhar Jngemarj är hemko*m*myn til edher Haffw*er* jak jnthe w*n*derstandith aff, Edh*er* alla här m*ädh* gwdhy befalland*is* til ewigh*en* tidh, Sc*ri*ffwit j Rom Aarom etc^{ra} 1519 tolffte dagh*en* j augusto

Allas edhre tyäna*re* Brodh*er* P. M. varand*is* j Rom

A tergo (jämte en mängd lat. anteckningar, delvis af P. M:s hand):

Renliffwes oc gwdhelikom p*er*sonom Systh*er* Anne fickes dotth*er* Abbatisse. Brodh*er* Swen tordhson Confessor. oc allo*m* systrom oc brödhro*m* j wastena klosth*er* ödmywklika tilko*m*mandis th*etta* bre*ff*

(Efter orig. på papper i Riksarkivet.)

Ändringar och rättelser.

Sid.	rad.	
300	5	än *r. fr.* an
—	8	*ett dubbelskr.* them *öfverstr.*
—	31	*efter* per *ett felskr.* p *öfverstr.*
304	20	ända *tillskr. öfv. raden.*
305	27	nw » » »
—	30	thaa *ändr. fr.* athaa
306	24	Swä*ri*kis *r. fr.* Swa*ri*kis
309	17	Tha *ändr. fr.* Thas
311	27	tessa *tillskr. öfv. raden.*
—	29	brödhro*men* *r. fr.* brödhra*n*no*men*; *de två sista stafvelserna äro ändr. i hds. och läsningen därför osäker.*

Sid.	rad.	
312	7	Större *r. fr.* Storre
313	26	äffth*e*r » affth*e*r
314	18	kostwäria » kostwaria
—	19	Än *r. fr.* An
316	2	*det första* jak *tillskr. öfv. raden.*
—	—	ärolöss *r. fr.* äroloss
317	3	brödra*n*nas » brod—
—	6	wägna » wagna
318	32	päni*n*ga » pani*n*ga
319	13	*efter* ey *ordet* nw *öfverstr.*
322	4	fämthe *r. fr.* famthe
323	27	*efter* haffde *ett felskr.* haff *öfverstr.*
324	16	*ett dubbelskr.* Jtem *öfverstr.*
325	6	lekbrödh*e*r *r. fr.* lekbrodh*e*r
—	7	oc *2 ggr i hds.*
—	9	*efter* säya *ett felskr.* g *öfverstr.*
—	17	war *tillskr. öfv. raden.*
327	3	*efter* Suenoni *ett felskr.* generali *öfverstr.*
—	11	*framför* xx *är ordet* syw *öfverstr.*
329	17	haffwa *2 ggr i hds.*
—	21	*efter* jak *ordet* til *öfverstr.*
—	30	» ath » alth »
—	31	*i* obetaladh, *är* o *tillskr. öfv. raden.*
333	24	ey *tillskr. öfv. raden.*

Efterskrift.

Den fräjdade Vadstenamunken Peder Månssons litterära verksamhet kan till sitt fulla värde uppskattas först sedan hans samtliga bevarade skrifter blifvit tillgängliga i tryck. Utgifvandet af dessa i flera hänseenden betydelsefulla arbeten på modersmålet fortgår alltsedan år 1913 genom Svenska Fornskriftsällskapets försorg. Tyvärr komma emellertid många af denne flitige polyhistors

skrifter efter all sannolikhet att alltjämt — till obotlig skada för vår fosterländska odlings och särskildt vårt modersmåls historia — förblifva okända, detta till följd af förlusten af två af hans efterlämnade fem egenhändiga anteckningsböcker: de af honom själf såsom »liber A» och »liber D» betecknade samlingsbanden.[1]) Det är emellertid ej allenast hans kunskapsspridande verksamhet såsom öfversättare och bearbetare eller såsom sin tids mest beaktansvärde skald på modersmålet som vår författare vunnit sin berömmelse — han utöfvade dessutom en i flera afseenden betydelsefull gärning till främjande af förbindelserna mellan fosterlandet och tidens religiösa kulturcentrum, det påfliga Rom. Han var nämligen under en tidsperiod af sexton år (1508—1524) hedrad med Vadstenakonventets uppdrag att i den heliga staden tillvarataga klostrets egendom, hvilken genom klostrets stiftarinna, den hel. BIRGITTA, tillfallit detsamma. Donationen utgjordes hufvudsakligen af byggnader, särskildt en större sådan, af Birgitta afsedd att blifva ett hospitium för resande Vadstenabröder och andra svenskar, som hade för afsikt att för studier o. d. vistas i Rom. Den var belägen vid Campo di fiore, den nuvarande Piazza Farnese. Under den nyss nämnda tid, som Peder Månsson var föreståndare (procurator) för Birgittas hus, stod han i ständig förbindelse med moderklostret, dels genom resande landsmän, dels genom

---

[1]) **För närmare kännedom härom liksom rörande andra detaljer om Peder Månsson hänvisas till den utkommande inledningen till nyssnämnda edition af hans svenska skrifter.**

brefväxling med abbedissan, konfessorn och konventet. De bref, som finnas kvar, äro till antalet tolf, af hvilka nio på svenska och tre på latin (se närmare här nedan s. 346 ff.). Dessa bref, som äro skrifna mellan åren 1508 och 1519, äro alla af utomordentlig vikt for kännedomen om Birgittas stiftelse i Rom. De strider, som för dennas bevarande åt klostret måste utkämpas af broder Peder och flere hans företrädare, kräfde en verklig man, och herr Peder måste — trots sin fridsamhet — visa både näbb och klor för att vinna gehör och skaffa klostret dess rätt i den serie af intriger, som anstiftades af högre och lägre, allt-ifrån kardinaler till ringa klosterbröder.

För att underlätta förståendet af de här utgifna nio svenska brefven, där bl. a. ett flertal mindre kända namn och förhållanden omnämnas, torde en summarisk redogörelse för Birgittastiftelsens tillkomst och dess öden under den tid, som brefven omfatta, ej sakna sitt berättigande.[1])

Det var på grund af en gåfva, med varm hand henne gifven af en förnäm romersk dam vid namn FRANCESCA, gift med JACOPO PETRI DE PAPAZURIS, som hel. Birgitta kom i besittning af det hus, där hon själf och efter henne dottern KATERINA i många år hade ett hem och i hvilket inom kort ett hospitium (hospital) inrättades. Gåfvan blef dock först flera år efter Birgittas död, näml. den 8 jan. 1383, bekräftad genom lagliga handlingar,

[1]) Se EMIL HILDEBRAND, »Den svenska kolonien i Rom under medeltiden» i Historisk tidskrift 2 (1882), sid. 211 ff., särskildt sid. 240 ff.

hvilka öfverlämnades till Vadstenaklostrets ombud, broder MAGNUS PETRI. Öfverlåtelsebrefvet blef dock ej länge oanfäktadt, ty redan några år efter Birgittas kanonisering (1391) uppstod tvist om äganderätten med släktingar till Francescas man (båda makarna voro då redan aflidna), representerade af en viss GIORDANO DE PISCIONIBUS såsom målsägare. Parterna kommo slutligen öfverens att hänskjuta saken till en skiljedomares afgörande, och klostret hade den lyckan att därtill få utsedd en medlem af en med Birgitta lierad familj, nämligen GENTILE ORSINI. Hans dom utföll också helt och hållet till konventets förmån, och besittningsrätten var därmed tryggad för en lång tid.

För att tillvaratаga hospitalets intressen och handhafva dess med åren alltmer vidlyftiga förvaltning var man snart betänkt på att tillsätta en särskild föreståndare (prokurator) för detsamma, och påfvemakten visade sig ej ovillig att gå denna önskan till mötes. Den första officiella fullmakt för en sådan syssloman utfärdades 1418 af påfven Martin V, nyss återkommen till Rom efter »den stora schismens» biläggande. Innehafvare af prokuratorssysslan var då en viss lekman JOHANNES, bördig från Gottland. Under de följande åren voro flere personer, både klerker och lekmän, längre eller kortare tid föreståndare för hospitalet. Så bl. a. lekmannen SVENO HAQUINI (1425), herr BIRGER (1434—c:a 1445), klerken ERICUS VASTONIS från Linköping (1445—1465). Från den sistnämndes tjänstetid har man de första rapporterna till Vadstena, hvilka under hans efterträdare alltjämt

fortforo att afgifvas och hvilka göra det möjligt att följa den romerska koloniens utvecklingshistoria. Under den närmast följande tiden finna vi såsom föreståndare först norrmannen ASGOT SVENSSON, som innehade sysslan några år efter 1465, och därefter PETRUS HENRICI (senare kanik i Linköping), hvilken åtminstone från år 1470 vistats i Rom och veterligen var hospitalets föreståndare åren 1479—1505. Han inlade under den tiden mycket nit för utverkande af Katerinas (Birgittas dotters) kanonisation, för hvars åvägabringande klostrets ombud i Rom alltjämt uppmanades af konventet att insätta all sin kraft. Den nämnde Petrus Henrici afled i Rom 1505 vid hög ålder. Under hans senaste år, då han led af ålderdomssvaghet, gjorde HANS BRASK, som vid den tiden var domprost i Linköping, flera försök att uttränga honom från förvaltningen af hospitalet och begagnade sig af den gamles slöhet för att pantsätta några af hospitalets dyrbarheter mot en summa af åttio dukater. Han återreste emellertid 1504 till Sverige och af hans romaplaner blef intet vidare. Emellertid hade Vadstenakonventet försport något om de mindre goda förhållandena vid hospitalet och afsände 1504 två af bröderna, JOHANNES NICOLAI och PETRUS INGEMARI, till Rom för att inspektera. De funno hospitalets byggnad i dåligt skick och ekonomien undergräfd, och för att ej åsamka klostret onödiga utgifter återvände Jönis Nicolai redan i oktober samma år hem, och underligt nog följde Petrus Ingemari — trots det trängande behofvet af hans närvaro i Rom — snart därefter (1505) hans exempel.

Kort efter den gamle Petrus Henricis död insattes (1506) af påfven Julius II en augustinermunk ANTONIUS DE CASTRO MORANDI till hospitalets föreståndare, och kurian gjorde nu anspråk på dispositionsrätten öfver Birgittas hus. Man fann då i Vadstena nödigt att utsända en ny mission för att tillvarataga klostrets intressen, och därtill utsågs återigen den nyssnämnde JÖNIS NICOLAI (då för 3:e gången sänd till Rom) jämte en tysk, BARTOLDUS LEO, som snart blef illa anskrifven i klostrets annaler (Peder Månsson har mycket att säga om honom i sina bref, särskildt n:r 2 och 4). Den förre återvände inom kort, missnöjd med regimen, den senare däremot slog under sig både hospitalet och hela förvaltningen. Det blef åter bekymmer inom Vadstenakonventet, och efter upprepade anmaningar från vänner i Rom beslöt man att för tredje gången utsända en expedition (som äfven den hade till uppgift att verka för Katerinas kanonisation), denna gång med lyckligare val af ombud än fallet varit vid de föregående tillfällena. De nya männen voro nämligen den mångsidigt begåfvade PEDER MÅNSSON (författaren och skalden) och JOHANNES MATTHIE, likaledes en betrodd broder, hvilken redan en gång (1499—1501) varit confessor generalis i Vadstena och efter återkomsten ytterligare tvänne gånger hedrades med samma värdighet. De bägge munkarna lämnade Vadstena i okt. 1507, men hade den oturen att på sjön uppbringas af danska fiender och föras i fångenskap, först till Gotland och sedan till Köpenhamn. Efter sin frigifning återvände de till Vadstena i april

1508. Peder Månsson lät emellertid ej afskräcka sig af sitt missöde, utan återvände till Rom redan samma år i augusti, denna gång i sällskap med den förut nämnde PETRUS INGEMARI, en af klostrets mest ansedda bröder. De funno vid ankomsten hospitalet ännu i den beryktade Bartolds händer, hvilken, på alla håll ansatt af kreditorer och inkräktare, dock ansågs böra få behålla sin syssla för att få tid att afveckla alla sina svårigheter. Sålunda kom han att regera Birgittas hus ända till år 1511, alltjämt illa ansatt. De två nykomna hade svårt att uppdrifva pängar till hans hjälp. Det ekonomiska nödläget upphörde ej, och för att minska kostnaderna för moderklostret återvände Petrus Ingemari hem redan i maj 1509. Peder Månsson fick nu ensam tas med Bartold, men lyckades slutligen att få bistånd af klostrets romerske sakförare Latinus de Massa, som dock ej heller kunde bringa reda i trasslet. Det gick så långt, att Peder Månsson för fridens skull måste lämna hospitalet och taga in på ett värdshus. Bartold regerade nu en tid helt själfrådigt, men lät slutligen förmå sig att låta herr Peder som gäst vistas i Birgittas hus. Så hände det en dag, att Peder Månsson sammanträffade med en viss JÖNIS MAGNI[1]) från Skeninge, som legat ett år i Bologna för vinnande af juridisk doktorsgrad. Denne upprördes af Bartolds svek och skaffade Peder Månsson ett lån för att börja en process mot honom. En sådan sattes också i gång i juni

[1]) Ej den bekante siste katolske ärkebiskopen Johannes Magnus, utan en hans namne.

1510, men den medförde föga resultat. I rätta stunden inträffade då PETRUS INGEMARI åter i Rom (1511), och nu träffades ändtligen en uppgörelse med Bartold — ehuru på hårda villkor. Han erhöll en summa pänningar och afreste till sin födelsestad Hildesheim samt lät sedan ej vidare höra af sig. Med en viss lättnad installerade sig nu de två munkarna i Birgittas hus, och så fick man ändtligen efter många års intriger och fyra särskilda expeditioner sin rätt erkänd: Vadstena kloster var alltså åter i besittning af sin egendom, och detta inträffade vid slutet af år 1511.

Nu upphäfde sig emellertid en svensk man, den förutnämnde kaniken JÖNIS MAGNI, och fordrade sin lön för gifven hjälp under tunga dagar. Han gjorde anspråk på föreståndarskapet i Birgittas hus och föregaf ett påfligt provisionsbref. Medan striden utkämpades och skrifvelser växlades med moderklostret, tilläts Jönis att bo i hospitalet, och där uppehöll han sig ännu i juni 1513. Slutligen fann han dock situationen hopplös och gaf tappt. Han begärde blott ersättning för sina utlägg och de skulder han måst iklåda sig för Birgittas hus samt försökte för öfrigt rentvå sig för hvad som passerat.

Först nu (1513), efter sex års oro och strider, kan Peder Månsson sägas vara i okvald besittning af hospitalet med dess underlydande fastigheter, och sedan följde relativt lugna tider. Ekonomien ordnades, skulder betalades utan att moderklostret behöfde betungas, och byggnaderna sattes åter i beboeligt skick. En kyrka inreddes i botten-

våningen och flere gästkamrar inrättades. Utom Petrus Ingemari, som 1515 lämnade Rom, hade herr Peder allt från våren 1513 ännu en verksam hjälpare från Vadstena, nämligen broder LAURENCIUS BENEDICTI, hvilken kvarstannade ända till 1523, således till året före Peders egen hemresa.

Utom hospitalets angelägenheter skötte Peder Månsson numera äfven sina lärda studier (han förvärfvade under vistelsen i Italien juris doktorsgraden) och fick tid öfrig till sina mångskiftande litterära arbeten. Han synes vid denna tid äfven varit djupt intresserad af alkemistiska studier, att döma af de många latinska excerpter ur framstående alkemisters arbeten han efterlämnat.[1])

Efter sexton års vistelse i Rom, hvarunder han på grund af sin rättrådighet, sitt glödande nit för moderklostrets och Birgittastiftelsens främjande gjorde sitt konvent de största tjänster, hemkallades broder Peder från sin verksamhet genom Gustaf I:s beslut att göra honom till biskop i Västerås. Den 7 maj 1524 lämnade han den eviga staden för att tillträda sin nya värdighet, och därmed synas också hans lyckas dagar varit förbi. En hård pröfvotid förestod, ej mindre svår än den han utstått under sina första kampår i Rom. Liksom sin samtida Johannes Magnus, med hvars andliga läggning hans egen har många jämförelsepunkter, fick han pröfva på lifvets omskiftningar: först högt uppburen, sedan ratad af den nya tidens män.

---

[1]) Ännu en gång må hänvisas till inledningen i det under utgifning varande arbetet »Peder Månssons skrifter på svenska».

Ännu endast några ord om hospitalets öden, sedan Peder Månsson lämnat dess vård i andra händer. Närmast honom hade Olaus Magnus, den blifvande, i Sverige aldrig erkände, siste katolske ärkebiskopen af Uppsala, för någon tid öfvertagit vården af Birgittas hus. Efter honom var den från Vadstena utsände munken Holmsten Jonsson föreståndare (1524—1542?). Han var den siste från moderklostret i denna egenskap utsände. Därefter återfinna vi såsom själfvald prokurator den nämnde Olaus Magnus, hvilken, landsflyktig från Sverige, 1549 tog sin tillflykt till Birgittas hus, där han också fick sluta sina dagar (1558). Med hans död föllo hospitalet och dess tillhöriga byggnader i romarehänder och voro sedan förlorade för Vadstenaklostret.

Ett försök, som under Johan III:s tid gjordes att återvinna hospitalet, hvilket försök understöddes af bl. a. den Sverige gästande legaten Antonius Possevinus, misslyckades fullständigt.

* * *

Af Peder Månsson finnas, såsom redan nämndt, bevarade tolf bref från Rom, skrifna under den tid han vistades där såsom föreståndare för Birgittas hospital. Af dessa bref äro nio på svenska (däraf fyra — näml. n:r 1, 2, 5 och 9 — först nu tryckta) samt tre på latin. Åtta af dem tillhöra Riksarkivet och de fyra öfriga Uppsala Universitetsbibliotek. Af de nio brefven på svenska, som nu för första gången utgifvas samlade, äro fem stycken förut

tryckta (ett af dem t. o. m. två gånger), samtliga likvisst mindre nöjaktigt. Hela samlingen af Peder Månssons bref består af följande nummer, med angifven ägare och uppgift om äldre aftryck.[1]) Numreringen är densamma som här ofvan användts för aftrycken af texterna.

1. 1508 7/12 (*RA.*). Här tryckt s. 299—303.
   1510 13/4 (**lat.**; *RA.*). Otryckt.
2. 1510 3/5 (*RA.*). Här tryckt s. 303—306.
3. 1512 (1511?) 26/5 (*RA.*). Tryckt: 1:o i Svenska skriftprof, utg. af E. HILDEBRAND m. fl., 1894, s. 43 f., faksim. pl. XVIII. — 2:o här s. 307—308.
   1512 24/5 (**lat.**; *UB.*). Tryckt i (v. TROIL), Skrifter och handl. til uplysning i svenska kyrko- och reformations-historien 5, 1791, s. 322—325. — Utdrag i HYLTÉN-CAVALLIUS, Peder Månssons Stridskonst och Stridslag, 1845, s. LXIII o. f.
4. 1512 6/10 (*RA.*). Tryckt: 1:o i v. STIERNMAN, Anmärkningar vid Peder Swarts Westerås biskopkrönika, 1744, s. 129—137. — 2:o här s. 308—316. — Utdrag i HYLTÉN-CAVALLIUS, anf. arb. s. LX—LXIII.
5. 1512 6/10 bis (*RA.*). Här tryckt s. 316—320.
   1513 20/6 (**lat.**; *RA.*). Otryckt. Faksim. af slutet i Sv. Autografsällsk:s tidskrift D. 2: n:o 9, 1895, vid sid. 272.

[1]) *RA.* betecknar här Riksarkivet och *UB.* Uppsala Universitets-bibliotek.

6. 1515 15/2 (*UB.*). Tryckt: 1:o i (v. TROIL), anf. arb. 5: s. 325—327. — 2:o här s. 320—321. — Ett kort utdrag i HYLTÉN-CAVALLIUS, anf. arb. s. LXIV.

7. 1516 5/4 (*UB.*). Tryckt: 1:o i (v. TROIL), anf. arb. 5: s. 327—333. — 2:o här s. 322—327. — Utdrag i HYLTÉN-CAVALLIUS, anf. arb. s. LXIV—LXV.

8. 1518 30/9 (*UB.*). Tryckt: 1:o i E. BENZELIUS, Diarium Vadstenense, 1721, s. 213—216. — 2:o i (v. TROIL), anf. arb. 5: s. 333—338. — 3:o här s. 327—333. — Utdrag i HYLTÉN-CAVALLIUS, anf. arb. s. LXVI—LXVIII.

9. 1519 12/8 (*RA.*). Här tryckt s. 333—336.

SVENSKA

FORNSKRIFT-SÄLLSKAPETS

ALLMÄNNA ÅRSMÖTE

1916.

MED BILAGA:

CEREMONIELET VID NUNNEINVIGNING I VADSTENA KLOSTER. MED TITEL OCH INNEHÅLLSFÖRTECKNING TILL »SMÅSTYCKEN PÅ FORNSVENSKA». ANDRA SERIEN. 1900—1916.

STOCKHOLM 1916
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
153410

Svenska Fornskrift-Sällskapet sammanträdde till sitt 73:e års allmänna möte den 24 mars 1916.

Sällskapet bestod 31 dec. 1915 af 142 ledamöter, bland hvilka 53 ständiga och 89 årsledamöter. Sedan årsmötet 1915 hafva följande ledamöter aflidit, näml. Bibliotekarien L. B. BAGGE, Stockholm, Fil. jubeldoktorn A. W. EKMAN, Uppsala, Lektor HJ. KEMPFF, Stockholm, och Bruksägaren E. NORSTEDT, Vingåker.

Sedan senaste årsmötet hafva af Sällskapets skrifter utkommit:

Häft. 148, *Peder Månssons Skrifter*, fjärde (slut-)häftet, utg. af Doktor ROBERT GEETE.

Häft. 149, *Ordbok öfver Svenska Medeltids-språket*, utarbetad af Professor K. F. SÖDERWALL, tjugusjunde häftet.

Ceremonielet vid Nunneinvigning i Vadstena kloster. Med titel och innehållsförteckning till den härmed afslutade samlingen *Småstycken på fornsvenska. Andra serien*, samlad af ROBERT GEETE. 1900—16. (Bilaga till Sällskapets årsmöte 1916.)

Under tryckning äro:

Tjuguåttonde (slut-)häftet af *Ordbok öfver Svenska Medeltidsspråket*,

Latinskt-Svenskt lexikon, Vadstenacodex från 1400-talet, efter C 20 i Uppsala Univ.-bibliotek utg. af Fil. Lic. ERIK NEUMAN, och

†—*153410.*

Studier i outgivna handskrifter, utarb. af Lektor NAT. BECKMAN.

Till utgifning förberedes bl. a.:

Processus canonizationis b. Birgittæ, efter en handskrift i Kungl. Biblioteket.

Sällskapet har under året, i enlighet med 1914 års beslut och i likhet med nästföregående år, med ett belopp af 500 kr. bidragit till utgifningskostnaden för »Glossarium öfver föråldrade och ovanliga ord och talesätt i svenska språket» af F. A. DAHLGREN, andra häftet, utg. af Förste Bibliotekarien D:r EWALD LJUNGGREN; och har Styrelsen utverkat, att Sällskapets medlemmar erhålla arbetet med 30 proc. nedsättning i priset.

Till styrelseledamot efter framlidne Bibliotekarien L. B. BAGGE valdes Professorn vid Uppsala Universitet Doktor OTTO VON FRIESEN.

Till revisorer af räkenskaperna valdes f. d. Förste Bibliotekarien P. BEIJER och Förste Bibliotekarien L. LINDER.

Svenska Fornskrift-Sällskapets styrelse består nu af följande personer: Riksbibliotekarien Doktor ERIK WILHELM DAHLGREN, ordförande; f. d. Professorn, En af de Aderton i Svenska Akademien, Doktor KNUT FREDRIK SÖDERWALL; f. d. Förste Bibliotekarien vid Kungl. Biblioteket Doktor ROBERT GEETE, sekreterare och skattmästare; Förste Bibliotekarien vid samma bibliotek Fil. lic. EMIL HAVERMAN, samt Professorn Doktor OTTO VON FRIESEN.

Svenska Fornskrift-Sällskapets räkenskaper 1915.

Debet:

Behållning från föregående året		26,855: 18.
74 årsafgifter à 5 kronor	370: —	
4 retroaktivafgifter	200: —	570: —
Statsanslag		2,000: —
För sålda exemplar af Sällskapets skrifter		548: 45.
Räntor å utlånade medel		1,231: 73.
	Kronor	31,205: 36.

Kredit:

Förlagskonto:	Utgifvarehonorar	855: —.		
	Korrekturläsning	245: —.		
	Tryckn.-kostn.	2,862: 14.		
	Bokbindareräkn.	62: 50.	4,024: 64.	
Bidrag till tryckning af F. A. Dahlgrens Glossarium öfver föråldrade ord, h. 1			500: —	
För excerpering af språkprof för Ordbok öfver svenska medeltidsspråket, Supplement			185: —	
Omkostnadskonto:	Administration	300: —		
	Expenser	107: 52.	407: 52.	5,117: 16.
Behållning till 1916				26,088: 20.
			Kronor	31,205: 36.

Sällskapets medel voro den 31 dec. 1915 placerade på följande sätt:

å Kapitalräkning	Kr.	16,598: 24.
i Obligationer	»	6,000: —
å Giroräkning	»	496: 61.
å Sparkasseräkning	»	2,889: 15.
Kontant i kassan	»	104: 20.
	Kr.	26,088: 20.

Ofvanstående räkenskaper för räkenskapsåret 1915, äfvensom Sällskapets säkerhetshandlingar, äro af undertecknade, utsedde revisorer, granskade och riktiga befunna. Stockholm den 24 mars 1916.

Peter Beijer. **Ludvig Linder.**

Sällskapets Höge Beskyddare:

HANS MAJ:T KONUNGEN.

Ledamöter:

Almquist, J. A., Konungens Bibliotekarie. Stockholm . .	5: —
Andersson, L. A., Öfverbibliotekarie. Uppsala	5: —
Annerstedt, C., f. d. Bibliotekarie. D:o	St. L.
Beckman, K. F. N., Lektor. Stockholm	5: —
Beijer, P., f. d. Förste Bibliotekarie. D:o	5: —
Berg, S., Aktuarie. Lund	St. L.
Berggren, E. W., Byggmästare. Stockholm	5: —
Bergroth, H., Lektor. Helsingfors	St. L.
Bergström, C., Landshöfding. Örebro	5: —
Björkman, E., Professor. Uppsala	St. L
Boije af Gennäs, S. J. A., Rektor. Stockholm . . .	5: —
Brate, E., Lektor. D:o	5: —
Bring, S. E., Förste Bibliotekarie. Uppsala	5: —
Broberg, F., f. d. Postdirektör. Stockholm	5: —
Brøndum-Nielsen, J., Fil. D. Köpenhamn	5: —
Bure, N. Hansson, Lektor. Karlstad	5: —
Börtzell, J. E. A., Hofintendent. Stockholm	St. L.
Cahen, Maurice, Agrégé de l'Université. Paris	— —
Cederberg, Ax., Hofrättsassessor. Vasa (Finland) . . .	— —
Cederberg, J. A., Kontraktsprost. Tohmajärvi (Finland)	— —
Cederquist, J., Direktör. Stockholm	5: —
Cederström, E. Th., Frih. Uppsala, Krusenberg . . .	5: —

St. L. = Ständig ledamot, hvars afgift är upptagen redan i ett föregående års förteckning.

Celsing, *G. H.*, Öfver-Kammarherre. Stockholm . . . . St. L.
Clason, *Sam.*, Professor. Lund . . . . 5: —
Collijn, *I.*, Förste Bibliotekarie vid K. Bibl. Stockholm . St. L.
Dahlerup, *V.*, Professor. Köpenhamn . . . . 5: —
Dahlgren, *E. W.*, Riksbibliotekarie. Stockholm . . . . 5: —
Dahlgren, *S. F.*, Lektor. Skara . . . . 5: —
Danell, *G.*, Rektor. Uppsala . . . . St. L.
Daug, *E.*, Professorska. Helsingfors . . . . St. L.
Dietrichson, *L. H. S.*, Professor. Kristiania . . . . . — —
Donner, *Olly*, Fru. Beateberg, *Rö* (Retroakt. 100: —) 5: —
Edman, *L.*, f. d. Akad.-adjunkt. Uppsala . . . . . . — —
Egerström, *F. R.*, Byråchef i Landtbruksstyr. Stockholm 5: —
Ehrenheim, *E. von*, Kammarherre. D:o . . . . 5: —
Eigenbrodt, *W.*, Fil. D. Jena am Steiger . . . . . . St. L.
Evanston, *Ill.*, *U. S. A.*, Northwestern University . . . — —
Finspångs bibliotek. Norrköping . . . . St. L.
Fogelqvist, *T.*, Folkhögskoleföreståndare. Brunnsvik, *Sörvik* . . . . 5: —
Freisen, *Jos.*, Jur. & Theol. D:r. Würzburg . . . . . — —
Friesen, *O. von*, Professor. Uppsala . . . . 5: —
Gand, Universitetsbiblioteket . . . . — —
Geber, *N.*, Fil. Lic. Stockholm . . . . St. L.
Geete, *K. R.*, f. d. Förste Bibliotekarie. D:o . . . . . St. L.
Geijer, *Herman*, Fil. Lic. Uppsala . . . . 5: —
Geijer, *P. A.*, f. d. Professor. D:o . . . . 5: —
Granström, *G. A.*, Direktör. Sala . . . . 5: —
Grönblad, *C.*, Bibliotekarie vid Nobel-bibl. Stockholm . 5: —
Grönfeldt, *S.*, Andre Bibliotekarie vid K. Bibl. D:o . . 5: —
Gödel, *V.*, Riksdagens Bibliotekarie. D:o . . . . . . St. L.
Göteborg, Högskolan: Semin. f. Nord. Spr. (Retroakt. 100: —) . . . . 5: —
Hagson, *K. A.*, f. d. Läroverksadjunkt. Linköping . . St. L.
Hammar, *O.*, Landssekreterare. Örebro . . . . 5: —

Haverman, *G. E.*, Förste Bibliotekarie vid K. Bibl. Stockholm . . . . St. L.
Hellquist, *E.*, Professor. Lund . . . . 5: —
Helsingfors, Finlands Statsarkiv . . . . St. L.
» Semin. f. Nord. Språk . . . . St. L.
» Universitetsbiblioteket . . . . — —
Hesselman, *B.*, Professor. Göteborg . . . . 5: —
Hjelmqvist, *Th.*, Lektor. Lund . . . . St. L.
Holmberg, *A.*, Amanuens i K. Bibl. Stockholm . . . . 5: —
Holst, *Klara*, Cand. Mag. Kristiania . . . . St. L.
Hoppe, *O.*, Aktuarie. Lund . . . . 5: —
Hultman, *O. F.*, e. o. Professor. Helsingfors . . . . . St. L.
Hwass, *T.*, Med. Doktor. Stockholm . . . . St. L.
Hvilan, Folkhögskola. Åkarp . . . . 5: —
Härnösand, Folkskoleseminariet . . . . 5: —
Höjer, *Torv.*, Kansliråd. Stockholm . . . . 5: —
Høst, *F.*, Öfverrättssakförare. Köpenhamn . . . . . . St. L.
Jacobsen, *Lis*, Fil. D:r, Fru. D:o . . . . 5: —
Jensen, *A. L. N.*, Fröken. D:o . . . . St. L.
Karsten, *A.*, Docent. Helsingfors . . . . — —
Kempff, *H.*, f. d. Lektor. Stockholm (†) . . . . . . 5: —
Kiel, Universitetsbiblioteket . . . . 5: —
Kjellberg, *C. M.*, Landsarkivarie. Vadstena . . . . . 5: —
Kjöllerström, *P. A.*, Komminister. Ulricehamn . . . 5: —
Kock, *A.*, Professor. Lund . . . . St. L.
Kolsrud, *O.*, Univ.-stipendiat. Kristiania . . . . 5: —
Kristiania, Universitetsbiblioteket . . . . St. L.
Köbenhavn, Kongl. Biblioteket . . . . St. L.
» Universitetsbiblioteket . . . . 5: —
» Filol.-Hist. Laboratorium . . . . St. L.
Lagerberg, *M.*, Kammarherre. Göteborg . . . . — —
Landskrona Gymnasium . . . . 5: —
Landtmanson, *C. J. G.*, f. d. Lektor. Skara . . . . 5: —

Lewenhaupt, *E.*, Grefve, Bibliotekarie. Säbylund, *Kumla* 5: —
Lidblom, *E. G. A.*, Fil. Doktor. Stockholm . . . . . — —
Lidén, *E.*, Professor. Göteborg . . . . 5: —
Lindegren, *Agi*, Arkitekt. Drottningholm . . . . . . St. L.
Linder, *L.*, Förste Bibliotekarie vid K. Bibl. Stockholm 5: —
Lindgren, *J. V.*, Rektor. Umeå . . . . — —
Lindroth, *Hj.*, Docent. Lund . . . . 5: —
Lindström, *A.*, Tullförvaltare. Marstrand . . . . . . 5: —
Ljunggren, *E.*, Förste Bibliotekarie. Lund . . . . . . St. L.
Ljungstedt, *K.*, Läroverksadjunkt. Östersund . . . . 5: —
Lund, Filol. Semin. afd. f. Nord. Språk . . . . St. L.
Lundell, *P. O.*, Landtbrukare. Ebbetorp, *Smedby* (Kalmar l.) 5: —
Läffler, *L. F.*, f. d. e. o. Professor. Stockholm, Djursholm . . . . 5: —
Marburg, Universitetsbiblioteket . . . . — —
Meijer, *J. Q.*, F. D., f. d. Kanslisekreterare. Stockholm 5: —
Montelius, *O.*, f. d. Riksantikvarie. D:o . . . . . . 5: —
Nelson, *Ax.*, Förste Bibliotekarie. Uppsala . . . . . 5: —
Noreen, *A. G.*, Professor. D:o . . . . St. L.
Norelius, *J. A.*, Postexpeditör. D:o . . . . 5: —
Norrby, *R.*, Fil. D. Stockholm . . . . St. L.
Norstedt, *E.*, Bruksägare. Vingåker (†) . . . . 5: —
Olson, *J. E.*, Docent. Lund . . . . St. L.
Ossbahr, *C. A.*, Kammarherre. Rom . . . . St. L.
Ottelin, *O.*, Lektor. Stockholm . . . . 5: —
Petersens, *C. J. af*, Öfverbibliotekarie. Lund . . . . 5: —
Pipping, *H.*, Professor. Helsingfors . . . . St. L.
Printzsköld, *O. H. R.*, Förste Hofmarskalk. Stockholm 5: —
Psilander, *E. Hj.*, Professor. Uppsala . . . . St. L.
Rosen, *J. G. O. von*, Grefve, Professor. Stockholm . . — —
Rydberg, *C. H. A.*, Läroverksadjunkt. Eskilstuna . . St. L.
Sahlgren, *J.*, Docent, Lund . . . . 5: —
Schück, *H.*, Professor. Uppsala . . . . St. L.

Setterwall, N. K., Andre Bibliotekarie vid K. Bibl. Stockholm, Djursholm . . . . 5: —
Sjögren, J. M., Fil. D., f. d. Konsist.-notarie. Lund . . St. L.
Sjöros, B., Docent. Helsingfors . . . . St. L.
Sommarin, E., Docent. Lund . . . . St. L.
Sprengel, D., Skriftställare. Stockholm . . . . 5: —
Steenstrup, J. C. H. R., Professor. Köpenhamn . . . St. L.
Stenbock, C. M., Grefve, Andre Bibliotekarie vid K. Bibl. Stockholm . . . . 5: —
Stockholm, Högre Lärarinne-Semin:s bibliotek . . . . . 5: —
Sundström, E., Amanuens i K. Bibl. Stockholm . . . . 5: —
Söderwall, K. F., f. d. Professor. Lund . . . . St. L.
Taube, C. E. B., Frih., f. d. Arkivarie. Växjö . . . . 5: —
Tegnér, Es., f. d. Professor. Lund . . . . 5: —
Thyselius, E. J. A., Fil. Kand., Skriftställare. Stockholm St. L.
Torbiörnsson, T., Docent. Uppsala . . . . 5: —
Tullberg, H. W., f. d. Direktör. Stockholm . . . . . 5: —
Uppsala, Semin. för Nord. Språk . . . . St. L.
Wadstein, E., Professor. Göteborg . . . . St. L.
Wall, C. J. A., Regeringsråd. Stockholm, Djursholm . 5: —
Wallenberg, K., Utrikesminister. Stockholm . . . . . St. L.
Wallensköld, A., e. o. Professor. Helsingfors . . . . . St. L.
Wiberg, Alexis, Postmästare. Kungälf . . . . 5: —
Wide, J., Läroverksadjunkt. Landskrona . . . . St. L.
Willebrand, R. F. von, Frih. Helsingfors . . . . . . — —
Wimmer, L., Professor. Köpenhamn . . . . St. L.
Öberg, Sv., Kontorist. Göteborg . . . . 5: —
Östergren, O., Docent. Uppsala . . . . St. L.

Bilaga till Sv. Fornskr.-Sällsk:s årsmöte 1916.

CEREMONIELET VID NUNNEINVIGNING I VADSTENA KLOSTER

EFTER ETT GAMMALT HANDSKRIFTS-
FRAGMENT I KUNGL. BIBLIOTEKET

UTGIFVET AF

ROBERT GEETE

STOCKHOLM 1916
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
153410

Nunneinvigningsceremonielet.

(Början och slut supplerade.)

(Söker någon inträde i klostret, må hon ej där intagas förr än ett år gått till ända, utan må hon först uppmanas att komma åter efter tre månader, under hvilken tid man vill taga hennes sak under ompröfning. När hon så kommer åter, spörje abbedissan henne om arten af hennes åstundan att ingå i klostret och med hvilka band hon är fäst i världen, och sedan abbedissan utrönt hennes förhållanden och afsikt, säge hon: min dotter, stundom skyles falskelighetens snara under det som synes godt vara, och obekantskapen med kommande ting dårar mången. Kom därför åter till oss efter ännu några månader och te oss din åstundan. — Om hon därvid förblifver stadig i det goda och kommer tillbaka ödmjukande sig som förut, då må för henne framhållas de många hårda och stränga ting, som innehållas i klosterregeln, nämligen budet att försmå världen och förgäta fränder och vänner. Lofvar hon att betänka allt detta, då må, när året är ute, hela konventet samtycka henne. Är hon ock sådan, att intet jäf kan anföras mot hennes vandel, då må alla samtycka henne redan första gången hon söker sig in, dock må hon ingalunda redan då

intagas i klostret och tillåtas aflägga klosterlöftet 1 a *eller taga regelns*) | klädhabonath. för än aredh är vte Oc tän tima vidh*e*r hänne tags, ta aredh är ändath. vidh*e*rsäghin a bada sidhor pröwadha areno. so*m* hetir annus probacionis som i andro*m* ren-lifwom pläghar vara in i klostreno Sidha*n* he*n*ne är ia saght at in gaa i klostridh Skal sändas äptir biskopenw*m*. tär i byscopsdömeno, oc bidhie ath han hona vighier Än för än hon komb*ir* fore byscope*n* ath vighias, skal abbadysan skära af henna lokka sa som sidh*e*r är *mädh* nw*n*nw*m* Sidh*e*n kome byscopen i ty biskopsdömeno so*m* klostridh ligger i Ellir annar biscopir *mädh* ha*n*s lofwe ällir annars täs som ta hafwir skipadh vald ofwir klostridh. so*m* kallas iurisdicio ordinaria i thy byskopsdömeno kome til kyrkiodöre*n*na Oc hona som bidhar vtan för kyrkiodöromen. oc skal in ga i renlifweth Spörghie byscopen oc sighie swa Äst tw fräls oc lös af allw*m* kyrkio*n*na bandw*m* Sa som är hiona-lagh klostirlifnadh. oc ban. Om hon swarar sanne-lika iak är fräls Sighi byskopen hwath ey trä*n*gir tik här til ällir nödhgar nakar blygdh ällir sorg a värdhi*n*na genwardo veghna til renlifwes ingang. äll*ir* vaanlika tiin stora geld. hwlke*n* tw hafw*ir* ey gwllidh nöda tik tär til Hon swarar Engaledhis nakar sorg. ällir bligd draghir mik til th*ät*ta ti*n*g Vta*n* brä*n*nande christi älskoge. Oc al mi*n* gäld hafwir iak nw löst äptir mi*n*ne magth. Sighi än ta byskopen. Bedhis tw tässa renlifwes ingang i ihesu christi nampn. oc ha*n*s helga modhirs hedhir iomfrw marie Ho*n* swarar jak bedhis Jn ledhe ta byscopi*n* hona i kyrkiona oc siighi Nw gar hon

värdelika i th*ät*ta renlifwe Oc nar hon in gaar. bäres fore hä*n*ne en rödh fana j hwlka mi*n*s likamas pino byläte vare skrifwath anna*n* väghi*n* a*n*nan väghi*n* mi*n*na modh*i*r belethe At nyghia brudhi*n* skoda*n*de nya brwdhgwma*n*s tekn. nime tolamodh oc fatikdo*m* oc skoda*n*de iomf*ru*nna oc modhirna. nime ömiwkt oc reenlek

Hwrw gwdz brwd skal inledhas i kyrkiona

Sidh*e*n hon är inled i kyrkiona. skal hon sta vidh kirkio dörena, oc byskopen gange litidh fra he*n*ne til andra sidho*n*na oc vighe hä*n*na fingirgul Oc tw blos som för äro vptänd. som bäras skwlo fore fano*n*ne til hä*n*na. oc skwlo brä*n*na swa lä*n*ge mässan siongs Oc byscope*n* läse tässa bön O alz- oracio
wallog*ir* gwdh som fäste tik nya brwdh i miskwnd oc miskwndsamlikheth. välsigna th*ät*ta fingergwl. at sa som tin tiänista qwi*n*na bär nygha brwdz tekn vtan til a handi*n*ne sa vardhe ho*n* värdhigh at bära tina troo oc kärlek innan til J na*m*pn fadh*i*rs oc sons oc täs hälga andas Amen

Hwrw hon skal loffwa lydhno

Sidh*e*n fingirgwlledh är wight ga*n*ge byskope*n* til gwdz tienisto qwi*n*no oc sighi Tw skal lofwa gwdhi. oc mik a ha*n*s vegna. at lyda tinw*m* förma*n*nw*m*. oc lifwa | äptir sancti augustini reglo. oc tässa sancte 1 b
birgitte stadhga oc skipan alt til tins liifs ända Oc ta sware tän som in skal takas. systir ällir brodhir saa Jak brodhir Pädhar ällir systir kirsti*n* gör mina

professionem oc lofwar iak lydhno gwdhi Alzwallogw*m*. Oc iomfrw sancte marie. oc sancto augustino Oc sancte birgitte. oc tik byscope. oc abbadysonne ällir oc klostirse*n*s generali confessori. som kallas högste scriptafadh*ir* i klostreno. om han är brodhir. oc tinom äptirkomandw*m* At lifwa vtan eghidh oc i renlek oc äptir sancti augustini reglo, oc tässa sancte birgitte stadhga oc skipan alt til dödhin Ta sware byscopin Mädh tolke akt bör tik til, at gifwa tinom gwdhi tro, oc lofwa allaledhis. at tw skal inkte älska swa som ti*n* gwdh. oc *mädh* swa store astwndan bör tik at taka honwm Ta sware han ällir hon Jak lydhir oc jakar minw*m* gwdhi. *mädh* allw*m* hwgh offrande mik honw*m* i mins hierta enfallelikheth Hwilke byscopin sware a*n*nantiidh oc sighi Jak iacar tik a alzwallwgs gwdz vägna, oc ha*n*s enga sons vars härra ihesu christi Oc läse biskopen tässa bön Alzwallogir gwd ihesus christus sa*n*dir gwdh oc sandir man. hwlken som värdhogadis nidh[e]rfara i iomfrw*n*na liff. stadhfestis i ti*n*ne siel. oc tw i honw*m* j na*m*pn fadh*ir*s oc s[ons] oc t[äs] helga a*n*da amen

Här sätis fingergwl a högra handena

Tär äptir säti han fingergwl a höghra hande*n*na fing*er* säghia*n*de Jak vighir tik til gwdz brwdh. oc til ha*n*s äwerdelika ägho J nampn fadhirs etc[ra] Tär äptir gange byscope*n* til altaredh oc byrge mässo, oc sionge de sancta trinitate Oc gwdz tienista qwi*n*na skal *mädh* mässan sio*n*gs sta nidhan vidh sa*n*ghwseth Oc tha offirtorium byrghias. ga*n*ge

hon fram til altaredh oc ofre Oc sidhan ga*n*ge genasth atir til sin stadh tär hon stodh

Här framberis klädhin

Sidhan offertorium är su*n*geth skwlo klädhin som reglan biwdher hafwas redho af conwe*n*tena, frambäras til altaredh. fore biskopen oc vighe thöm läsande tässa bön *oracio* Härra ihesus christus som ey wil syndoga manna dödh Vtan girnas synda a*n*ger Vi bidhiom tina milheth at tw v*är*dogas Välsigna tässen klädhe Hwlke*n* tin tienista qwi*n*na hafwir tänkt at bära i ömiwkti*n*na tekn oc synda anger. Förlathno tässo fafängo värdhi*n*ne. Varde hon värdhigh i fara tik. ällir klädhas i tik m*ädh* sa*n*ne ödmiwkt J na*m*pn fadhirs etc[ra]

Här skal hon fra*m*ga til altaredh

Sidhan klädhi*n* äro vigd. skal en af klärkomen kalla gwdz tienista q*wi*nno til altared för byscopin. hwlken framgange barföth, oc fare v öwirsta klädhu*m*en före altareno. oc vare qwar i enwm kiorthle, oc take vigdan klädabonath

Här faar hon i kiortelin

Sidan före byscope*n* hona i reghlo kiortele*n* sigh- 1 c
ia*n*de ¶ Alzwallog*ir* gwdh gifwi tik sa*n*nan synda a*n*gir i tith samweth. oc fwlkomen idroga i tith hierta J na*m*pn fad*irs* etc[ra]

Här draghir hon sko a

Biskopin sighiande Var h*är*ra iesus christus göre ti*n*om fotw*m* rättan gang Oc läte tik sa framga i helso*n*na vägh at tw aldregh optare lydhe syndi*n*ne oc giffwi tik sa*n*na bätri*n*g af giordw*m* syndw*m*. oc vaktilse fore komaskola*n*do*m* syndw*m* j na*m*pn fadhirs oc s[ons] etc[ra]

Här föris hon i kwfweli*n*

När hon föris i kwfwelin Sighi byscopen Härra ihesu christe alla cristna ma*n*na hop oc tröst gifwi tik hop oc tröst i tinw*m* hwg. at tw hope swa a gwdz miskw*n*d. at tu glöme ey ha*n*s retviso at tu skuli sa rädas ha*n*s grymlikheth. at tw glöme ey ha*n*s milheeth oc godhet J na*m*pn fad*ir*s etc[ra]

Här take hon ma*n*tolen

Sidhan take hon mantolen ofwir sik. oc sighi byscopen Herra gwdh alzwallog*ir*. sa*n*na tro vphof. styrke oc stadhfeste thina siel i sy*n*ne tro. Oc gifwi tik at tro the ting. som troande äro. oc stadlica sta i the godho som tw hafw*ir* börghiad alt til tins liifs ä*n*da J nampn fad*ir*s etc[ra]

Mantolen tilfögbis m*ädh* enw*m* knöpa

Tär äptir skal mantolen samanföghias m*ädh* enw*m* träknap, byscopenw*m* säighiande Var h*är*ra ihesus

christus som för sin mykla kärlek. m*ädh* hwlkom han älskade os, var fästir vidh korsedh, oc tolde beskasta dödh. ginu*m*fäste och ginu*m*sla. oc sarge tina siel. m*ädh* sinna pino ami*n*nelse At tin kärlek*ir* hithne oc bri*n*ne. til ensamen gwdh. Oc gwdhleks kärleeks eldir omfämpne tik oc giffwi tik hwilo i sinw*m* hälga arme J hwlko*m* alle helghe män hwilas J na*m*pn fad*i*rs etc^{ra}

Här höl hon sith huvdh

Tär äptir skal hon hölghia sith huvdh m*ädh* hwif byscopenw*m* isäthghia*n*de nalina oc sighia*n*de. var härre ihesus christus vare ti*n*ne siel til skwgga oc swala, ath e*n*gin skadlek ti*n*g mage hä*n*ne skadha J na*m*pn fadhirs etc^{ra}

Här skal hon taka viil

Sidhan lägge hon wil offwir sik. oc byscopin sighi Herra ihesus christus giffwi tino vndirstandilse andelikedh liws oc snille. at al iordzlik ti*n*g. oc al the ti*n*g som ti*n*ne siel ära skadhlik. vare dödh för tino*m* öghom Oc väghin som ledhir til hy*m*merikis vare liws fore ti*n*ne siel. at tw skwli magha han se oc känna som tw vthwalde J na*m*pn fad*i*rs etc^{ra}

Här gange atir til sin stadh

Tha th*ätta* är giorth ga*n*ge atir gwdz tienista q*wi*nna til sin stadh. tith hon för stodh. oc

byscopen fulko*m*ne sina mässo Oc tha han ko*m*bir
1 d til tän delin | i mässo*n*ne. som prestin är wan sik
vmwända i brwdhamässo*n*ne, oc vighia brudhgw*m*ma
oc brwdena Ta vmwände biscopen sik, oc en klärkir
kalle gwdz tienisto qwi*n*no til altaredh. Oc byskopen
sätie oppa hona krono ofwir viileth säghia*n*de Var
härra ihesus christus stadhfesthe sith tekn i tik.
Hwlkedh iak nw sätir oppa tith huvdh. oc styrke
tin vilgia i allom ti*n*gom, hwlken tw haffwir nw
lofwadh, at tw vare fasth oc stadhug, oc läti tik
kronas *mädh* glädhi*n*na krono äptir sino*m* milla
vilghia. at tin siel vtan athskilni*n*g bindis til ha*n*s.
som är en gwdh i threm personis J na*m*pn fadirs
etc^ra^

Här skal sätias naal i krono

Tär äptir säti biscopen naal i kronona sighiande Jhesus christus sama*n*fäste tina siel oc tith hierta *mädh* sino*m* älskoga. swa ath th*ät* enga frestilsa stionga rädhis J na*m*pn faders etc^ra^

Här ga*n*ge atir til sin stadh

Tär äptir ga*n*ge gwdz tienista qwi*n*na atir til si*n* stadh som hon för var, tär til mässan är vthe ällir lyktadh Ta mässan är vthe. kalle än byscopin hona til altaredh sighia*n*de Christi brwd gak fram til christi altara Oc ga*n*ge sa fram oc ömiwke sik oc nidhirböge sik a iordena ofwir sith anlite ad veniam Oc byscopin knäfalle *mädh* sinom klärko*m* oc läse letanias. bidhiande alla helga män före gwdz tienisto

qwinno Ta letanie äro lyktade Stande byscopin op oc gange til gwdz tiänisto qwinno tär hon ligger, oc läse ofwir hänne synda aflösn ällir Absolucionem Oc sidan hon haffwir fangeth synda aflösn stande hon op oc take min likama Ta hon haffwir han takidh Ta lätis op dören at hwlke gwdz tienesta qwinna skal in ga Oc fyra systir vthgangen rasklika Oc inbärin i kyrkiona barena Hwlken som skal sätias för dorumen. oc iord kastas op pa hona, för än mässan byrghias.

Här gar byscopin til dörena

Tär äptir skal byscopen ga til dörena Oc gwdhz tienista qwinna fölghir honum äptir mädh twem blwsom Oc klärkane sionge ympnum Veni creator spiritus Oc biscopen anthwardar hona abbadisonne mädh tässom ordhwm ¶ Se nw. fore gwdhi oc allom hälghwm mannwm, oc openbarlika i the hälgha kyrkio anthwardha iak tässa gwdz brwdh siäl i tina gömo händir Oc vm hon fallir i synd. för tinna glömsko skwld. skal henna brwdhgwmme ihesus christus atir hona af tik kräfghia Bewara ty oc göm gwdz liggiande fä nidhir sath när tik At ta räkinskapin skal göras oc kräfghias At tw maghe hona atir anthwardha hälgare. Hwlka tw tok helaga ¶ Hwlkom abbadisan sware ¶ O käre fadhir tätta liggiande fä är stoorth, oc arwodhit vanske[likit Oc ey räkkir min makt til thätta. Thog om iak wardhir hwlpin aff thinom bönom tröstandis a gwdz hiälp skal iak göra thät tu biwdhir Oc sidhan gwdz tiänista qwinna är inledh

atirlätis genstan dören Oc hon ledhis genstan til capitulum Oc thär äptir innan atta dagha skal hon i enge twang hollas vtan skal staa nidhantil i chorenom, Tha atta dagha ärw lidhne Bindhis hon til at holla reglona swa som flere [systir] Oc skipis badhe i chor oc bordhe, näst the ytirsta]

Ändringar och rättelser.

Sid.	rad.	
352	24	stora *r. fr.* störa
353	2	rödh » rodh
—	19	na*m*pn » na*m*ps
355	7	bön » bon
—	13	klädhas » kladhas
356	6	*efter* vaktilse *orden* af giordw*m* syndwm *öfverstr.*
—	10, 11	*orden* gifwi *t. o. m.* tröst *tillskr. i margen.*
—	12, 13	» retviso *t. o. m.* rädas hans *tillskr. öfv. raden.*
—	14	*efter* godhet *de dubbelskr. orden* oc godheth *öfverstr.*
357	6	» *det första* tik *ett dubbelskr.* tik *öfverstr.*
—	7	hälga *r. fr.* halga
—	9	höl *tillskr. öfv. raden.*
358	6	*i* krono *är* r *tillskr. öfv. raden.*

Efterskrift.

Det här föreliggande aktstycket, som utgör ett intressant moment af Vadstena klosters rituella litteratur, återfinnes i den ursprungliga klosterregeln, *Regula S. Salvatoris*, hvilken har sin proveniens i gudomlig uppenbarelse gifven H. Birgitta af Kristus själf. Ceremonielet upptager stundom kap. 9,

stundom kap. 10—11 i de olika formerna af den svenska öfversättningen från 1400-talet.[1]) Det är i här föreliggande form en bearbetning för praktiskt bruk, och de särskilda partierna hafva därför här försetts med rubriker, hvilka naturligtvis saknas i revelationens ursprungliga gestalt.

Den nu utgifna texten återfinnes — dock saknande början och slut — å ett pergamentblad, som tillsammans med ännu ett dylikt suttit inklistradt i pärmen till K. Bibliotekets handskrift in folio med gammalt (Antikvitetsarkivets) signum *A 22.* För ett tiotal år sedan uttogos de två bladen — som uppenbarligen från början varit delar af en och samma handskrift, ehuru de ej stå i direkt textsammanhang med hvarandra — ur sin nödtvungna tillflyktsort och försågos med egen pärm. Bladens storlek utgör 42 × 29 cm. Hvart blad har fyra spalter (här kallade *a—d*), hvilkas kolumner mäta 34 × 11 cm. med 51 rader å spalten. Fragmentets innehåll är följande:

i. *Ceremonielet vid nunnors invigning i Vadstena kloster*, som nu här utgifves, upptager bl. 1 *a—d*, eller hela första bladet. Felande början och slut äro af utg. utfyllda, den förra i sammandragen öfversättning, det senare verbalt, efter fornsvenska texten hos Klemming, anf. arb. s. 15 f. och 22 f.

---

[1]) Salvatorsregeln är utgifven dels (daniserande) af F. Lindström i »Vadstena klosterreglor», 1845 (efter cod. Holm. *A 29*), s. 57 ff., kapitlet om invigningen s. 63—69, dels af G. E. Klemming i »H. Birgittas uppenb.» d. 4, 1862 (efter cod. Berol. Ms. Germ. 726, fol.). s. 3 ff., invigningen s. 16—22.

ij. Slutet (36 rader) af ett stadgande om ordningen vid måltiderna i klostret m. m. Bl. **2** *a*. — Det återges här.

— — — — — — — — — —

»hwarghiom[1]) eno*m*, oc han taki som vil Vm nakar kostir sändis af abbadiisa*n*ne, ällir af andrw*m* systro*m*. nakro*m* brodhir särdelis, som sitir i ko*n*wento stwo*n*ne. sätis alt saman fore confessorem. Oc sighi enkte hwem th*ät* var sänt Oc confessor skipte th*ät* ällir sände hwem han vil. oc han seer vidh*e*rtorwa Jtem hwath som hälzt sändis brödhrome*n*. som äta i siwkohwseno. taki vidh*e*r tän lekbrodhren som tär tienar Oc fra*m*sätis fore thöm i the mato som confessor hafwir ho*no*m bewisth Sä*n*dis oc tiith nakodh enkorliketh. ällir sielsynt oc offwirflödelika. sägis[2]) ge*n*stan til confessori Jtem om nakar brodhir minzkar a*n*nars p*ro*ue*n*to. ällir oc värra gör fore awnd skwl ällir vredhe. hwlka han hafwir til nakan tän brodhren, oc vardhir han kärdir oc w*n*nin ta skal han näpsas m*ädh* harda pino Jtem är bwdhith, at lekbrödh*i*rne skola skynda sik i *co*nue*n*to stwfwna ta til bordz ri*n*ger. sa at the vare när ta mathversi*n* läses Jtem ma enge*n* oc borthga fra bordeno, m*ädh* brödh*i*rna sitia ofwir bordh. vta*n* orloff Än händir[3]) nakrom sa förfal. at han skwli ä*n*delika borthga. ta ga*n*ge fra*m* fore confessorem oc nighie diwpt oc gange

[1]) i hdskr. är *i* skr. öfv. raden.
[2]) hdskr. har: sagis
[3]) hdskr. har: handir

sidhan. Eengin ma oc fra bordena vara vtan orlof. Ha som thätta brytir, gifwi sik skyllogan i capitulo Alle lekbrödrene skola hafwa sina manthla ta the tiena til mässo. swa at the hafwa mantolen ofwir sik. ta the läsa *mädh* prestenom Confiteor Oc hafwe altidh kwflens hätto vthdragna ofwir mantolen Jtem är vithande at nar nakor af töm. som är vtantil äruodar in i klostreno Ta skal engin dirwas til at ga til thöm Vtan tän som generalis confessor viisar til them»

iij. Kap. 65 af Revelationes extravagantes, begynnande med rubriken Tässa reghlona bödh var härra ihesus christus sancte birghitte oc henna tienarom at halla ta the varo i rom. Texten öfverensstämmer med den kända texten hos Klemming, anf. arb. s. 117—120. Bl. 2 *a—c*.

iv. Ett litet stycke (4 rader + ett ord) utan rubrik. De lyda så: »Maria gwdz modhir talar. hwlken af helghom mannom hafde andans söthma, tär ey rönthe förra nakra besklikheth För ty sighir iak hwlken tär astwndar oc begärar söthman. Vnflie ekke besk tingh» Bl. 2 *c*.

v. Rubrik och incipit af Revel. IV: 93: Af hardhom dom moth töm som *mädh* oskälike akt gifwas i klostir Oc *thät* capitulum star i fierde bokenne Capitulo xc iii som sa byrgias Ihesus gwdz son talade til sinna brwdh Jak biwdhir tik try ting etc^ra Bl. 2 *c*.

Därefter följer rubriken **Explicit regula saluatoris domini nostri jesu christi Deo gracias**

vj. Lång rubrik till Revelationernas 1:a bok (variant till Klemmings text): **Här byrghias hymelslika ope*n*barilse book, oc gwdz lö*n*lika ti*n*ga, til högsta fadhirs, oc hans so*n*s modhir heedhir j hwlka liwslika tees vndirliks söthma gwdhliken oc honags flyta*n*de älskoghe til ha*n*s vthwalda dottir oc sötasta brwdh sancte birghitto Tässen bok hafw*ir* siw bökir i sik, Oc her börghias fförste boken Vars h*är*ra ihesu christi ordh til si*n*na vthwalda oc sötasta brwdh sancta byrghitto J hwilke han gör hona viisa at han tok mandom, oc Awiter töm ha*n*s lagh oc tro hafwa försmath oc brwtidh Oc kallar hona söthlika til sina älskelikheth, Primum capitulum Jak är skapare hy*m*mils oc iordh.** O. s. v. Af 1:a kap. återfinnes här större delen, nämligen ända till och med ordet »Fölgh» hos Klemming, anf. arb. d. 1: s. 5: rad 28. Bl. 2 *c—d.* Detta är allt.

Fragmentet är skrifvet i Vadstena kloster med den i slutet af 1400- och början af 1500-talet där vanliga karaktäristiska präntstilen, som nunnorna inhämtade i klostrets skrifskola och hvaraf så många prof finnas bevarade i en mängd klosterskrifter. Handskriften i sin helhet torde en gång varit rätt ståtlig och af ett ovanligt respektingifvande format. Af större prydda initialer finnes här blott ett pryd-

ligt J i rödt och blått vid början af Revel. I: 1 å 2:dra bladets versosida, 1:sta spalten. För öfrigt finnas mindre initialer i rödt, blått eller grönt samt rubriker, understrykningar och isättningar i enskilda bokstäfver i rödt. På 1:a bladets versosida nedtill i högra margen finnes en signatur från Vadstena-arkivet, **F 3° xi^us**, med medeltidshand inskrifven. Detta är emellertid ej signum för den handskrift, till hvilken de två bladen en gång hört (platsen för anbringandet vore ju också något öfverraskande), utan tillhör den handskrift, *C 22*, hvari de två bladen redan under medeltiden, såsom af detta faktum framgår, blifvit inklistrade.

I nedre margen å 1:a bladets rectosida, vinkelrätt mot texten, har med gammal hand införts en förteckning öfver 21 stycken påfvebullor rörande Vadstena kloster och birgittinorden alltifrån 1370-talet. Den är af ett visst intresse och må här finna en plats. Den lyder så:

Prima bulla est de confirmacione regule per urbanum quintum
2da quod missa potest celebrari ante diem certis temporibus
3^a constituit episcopum lyncopensem defensorem monasterij
4ta quod monasterium non teneatur soluere decimas de nonalibus
5 quod monasterium vatzstenense liberum sit ab omni exactione legatorum etc^ra
6 qui vltra florenciam etc^ra [*förmodligen rörande grundläggningen af Paradisusklostret vid Florens 1392.*]
7 jnuasores peregrinorum sunt excommunicati ad vastenas
8 quod domus vel aliqua edificia vel monasteria alterius ordinis etc^ra
9 quod tempore interdicti etc^ra
10 quod quarta decimarum etc^ra
11 confirmacio omnium priuilegiorum
12 quod priuilegia data monasterio vatzstenensi ante jnclusionem personarum sunt tanti roboris etc^ra
13 confirmacio omnium priuilegiorum

14 conseruatores monasterij episcopi vpsaliensis lyncopensis etc^{ra}
15 quod duo fratres eligantur pro confessionibus familiarium monasterij audiendis
16 de jndulgenciis sancti petri ad uincula confirmatis
17 participacio jndulgenciarum ordinis sancti augustinj
18 super canonizacionem beate birgitte
19 participacio omnium jndulgenciarum et libertatum quibusque monasterijs ordinis sancti saluatoris jndultarum etc^{ra}
20 de jndulgencijs dominica letare
21 de jndulgencijs jn porciuncula

Nunneinvigningens latinska original återfinnes gifvetvis i de latinska editionerna af Salvatorsregeln. Ett fragment af invigningens latinska text, på pergament (förut användt som omslag för finska räkenskaper, nu i Helsingfors), är utgifvet af S. G. Elmgren i »Historiallinen arkisto» 2 (1868) s. 111—114.

En populär framställning af ceremonien i klostret är utgifven af O. Quensel i en uppsats, »Några bilder från Vadstena klosterlif på 1400-talet» (Kyrklig tidskrift årg. 3, 1897), hvars afd. I behandlar »En Vadstenanunnas första dag i klostret».

SKRIFTER

UTGIFNA AF

SVENSKA FORNSKRIFT-SÄLLSKAPET

SMÅSTYCKEN PÅ FORN SVENSKA

ANDRA SERIEN

SMÅSTYCKEN

PÅ

FORN SVENSKA

ANDRA SERIEN

SAMLAD AF

ROBERT GEETE

MED ETT FAKSIMIL

STOCKHOLM 1900—1916
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
101510

INNEHÅLL.

Använda handskrifter.

Rättelser och tryckfel.

S. 45 r. 9 *läs:* reedh
» 50 » 22 *efter* Venth *tilläggas i öfverensstämmelse med cod. Ups. C 68 ordet* [thina]
» 68 » 45 *bör läsas:* folke wiþer huart [sin?]
» 134 » 6 *läs:* 8/10
» 173 » 1 *läs:* 1908

FÖRETAL.

Under åren 1868—81 utgaf G. E. Klemming såsom bilagor till Sv. Fornskriftsällskapets årsmöten en serie af småskrifter, mästadels innehållande fornsvenska texter. Dessa fasciklar sammanfördes slutligen (1881) till en volym med titeln *Småstycken på forn svenska.* År 1900 började undertecknad en ny serie af samma art som den nämnda, och det är denna samling af småskrifter som nu under gemensamt titelblad sammanförts till en Andra serie af den Klemmingska publikationen. Den ingår liksom denna utan numrering i Sv. Fornskriftsällskapets publikationer.

Dec. 1915.

R. GEETE.

M303665
PT9205
S7
1914-16